ԺԱ. ՏԱՐԻ 3087 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 14 ՄԱՐԵՐԻ 4386 21 ՄԱՅԻՍ 1894 28 ԶԻԼԳԱՏԷ 1311 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ,
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Դպրատիր, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده آره‌وك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թղթի վրայ մասնաւոր տպագր Տարեկան Ֆրանկ Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքը փոխիարկ	Ղրուշ 50

Խմբագրութեանս ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն եւ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԼԷՕ ԹՈԼՍԹՈՅ

Իր ՆԵՐԿԻՆ ԿԵՍԱՆԸՆԸ. — Իր ԻՄԱՍՏԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մոսկուայէ քանի մը 50 մղոն դէպ հարաւ, Թուլայի կառավարչութեան մէջ կը բարձրանայ հին տուն մը, գեղեցկաշաղ կնճռներու մէջ զետեղուած, տուն մը որ մէկ դարու հնութիւն ունի։ Նրկարագեղ և բոմանդիկ վայր մ'է այդ տեղն, ուակից հեռանկարի մը մէջ կը պատկերին փոքրիկ լճակներ, տալով հրապոյր մը այդ հեշտալի գեղանկարին։ Այդ տեղն է ռուսերէն Եասնայա Բոլիանա կամ «պայծառ դաշտ», Լէօ Թոլսթոյի բնակարանն, որ զայն չլքեցաւ մինչեւ անառներուն միւռեւ պայծառութեան և բուսեղինց ոլորտի մը նման կը բարձրանայ անշուք այս հասատուն։

Շրջակայից աղքատները լաւ գիտեն ճամբան որ կը տանի դէպ ի երկնցեայ ձուլածոյ դուռն, որ մուտք կուտայ կոմս Թոլսթոյի բնակարանին։ Ատոր շուրջը ժամանակաւ կը հակէին պահակներ։ բայց հիմակ ամէն գիւղացի որ կարօտ է օգնութեան կամ խորհուրդի, գիտէ որ սրտագին հիւրընկալութիւն մը կ'սպասէ իրեն և հեռուներէն այդ հին տունը կը դիմեն աղքատներն և անկարները խումբ խումբ։

Կոմս Թոլսթոյի բնակութեան դուռն ուները կը փէտ խաղաղութեան նշոյլ։

Ցանը մօտ յաճախ կ'երեւի ծերունի մը, տպաւորիչ կերպարանքով, երկար ճերմակ մօրուքով, թափանցիկ սեւ աչքերով, լայն, լուսայոյզ հագուստներով. ընդհանրապէս աւել մը, ջրոյ թոյլ մը կամ ադաք նման բան մը կայ ձեռքին մէջ։ Ա՛ռ է Լէօ Թոլսթոյ, ներկայ վիպագիրներուն մեծագոյնը, դարուս էն զօրաւոր և տարօրինակ իմաստասէրներէն մին։

Իր քեռայրը, Պ. Պէհրս, իր յիշատակներուն մէջ կը պատմէ թէ ինչպէս նշանաւոր հեղինակը կապրի և կոչատի։ Հոն կը նկարագրէ նաեւ թէ ինչ շրջաններէ անցած է Թոլսթոյ մինչեւ որ հասած է իր ազդի բարոյական և մտային զարգացման։ Մէկբիսը որ Վոկիւերուն Ռուսական Վէպին վրայ անցեալ տարի գրելու առիթ ունեցանք, խօսելով Թոլսթոյի Եբե։ Մ՚սիը անուամբ գործին վրայ՝ սապէս կ'ամփոփէ հեղինակին իմաստասիրութիւնը. «Լաւագոյն և երջանկագոյն մարդը ան է աշխարհիս մէջ, որ կը խորհի ամենէն քիչ, և որ կը մեռնի պարզ մահուամբ։ Խորհող մարդը ոչ միայն խանգարուած էակ մ'է, այլ նաեւ վնասուած տունկ մը»։

Ինչ որ Վոկիւէ յառաջ բերած է, Պ. Պէհրս զայն կը հաստատէ սա խօսքով։ — «Եթէ ուզենք Լէօ Թոլսթոյի բնութեան և վարդապետութեան վրայ ուղիղ գաղափար մը կազմել, պէտք չէ մոռնալ այն կապակցութիւնը զոր ռուս իմաստասէրը ունէր Ռուսայի գաղափարներուն և կարծիքներուն հետ»։ Տարակոյս չիկայ թէ երիտասարդութեանը մէջ Ֆրանսայի իմաստասէրը մեծապէս ազդած էր Թոլսթոյի վրայ։ սակայն յետոյ ուրիշներ, ինչպէս Թէքերի գիւղային Սիմպայէվը, բարեփոխած են ռուս իմաստասէրին մտածումները։ Թոլսթոյի տեսութիւնները մօտէն ճանչցողները դիւրաւ կրնան անոնց ծնունդը գտնել։ Թէպէտ Ռուսոյի մահուանէն ի վեր հարիւր տարի անցած է, սակայն անոր ձայնը կը խօսի տակաւին Թոլսթոյի բառերով։

Խորհիլը և գործելը Թոլսթոյի համար նոյն բաներն են. իսկ իր առօրեայ կեանքին մէջ ի գործ կը դնէ իր տեսութիւնները, երբէք չդիմելով ուրիշին աջակցութեան և մինչեւ իսկ զրկելով իր անձը անասնոց ծառայութենէն, ինչ կը մաքրէ և կ'ուժէ իր սենեակը, երբէք ձի չհեծնար և կրցածին չափ կ'զգուշանայ երկաթուղիով ճամբորդելէ։ Երբ իր ընտանիքը Մոսկուա երթայ, կոմսը ոտքով կը ճամբորդէ։ կապահովցնել թէ ստացուածքը չարիք մը է մարդուս համար։ Ինք ալ իր ստացուածքներէն պիտի բաժնուէր, բայց կը խորհի թէ չարիք մը ըրած պիտի ըլլար այսքան ծանր բեռ մը ուրիշի մը վրայ փոխանցելով։ Սակայն և այնպէս կոմսը մինչեւ հիմայ իր այս խղճմտանքին յաղթած պիտի ըլլար և իր հարստութիւնը աղքատներուն բաժնած, եթէ իր կինը, որ կը յարգէ ամուսնոյն գաղափարները և միշտ անոր համաձիտ է, չմտածէր իր զաւակներուն ապագային վրայ, որոնց մէն դեռ երեխայ է։ Թոլսթոյ տեղի տուած է այս պարագային մէջ, վասնզի իր սկզբունքներէն մին է երբէք չը յանձնել յամառութեամբ յաղթել սխալին, բայց ինք երբէք բարս մը չը ծախեր իր եկամուտէն։ կարելին չափ կ'ապրի աղքատի պէս, թէպէտ կ'զգայ թէ իր ըրած զոհողութիւնը անկատար է, քանի որ կը վայելէ տանը հանգստութիւնը։ Շատ կը ցաւի որ այս կէտին մէջ չէ կրցած կնոջը ընդունել տալ իր տեսութիւններուն ճշգրտութիւնը և մանաւանդ որ տղաքները քաղաքակիրթ ընկերութեան ճնշասակար սիզբունքներով կը կրթուին։

Ռուսոյ յաճախ կը կրկնէ թէ մարդիկ բարի են ի բնէ, բայց թէ բնութիւնը զանոնք չար կընէ։

Թոլսթոյ շարունակաբար կ'ըսէ. «Մարդս ծնած է սիրով մը իր նմաններուն համար, հոգւոյն բնական զգացումն է այդ։ Մարդս կապրի սիրով միայն և համոզուած է թէ ժամանակ պիտի գայ յորում մարդիկ աչքերնին պիտի բանան այս մեծ ճշմարտութեան։»

Դասատարակութեան մասին Ռուսոյի և Թոլսթոյի միջեւ գաղափարներու շատ նմանութիւն կայ։

Ռուսոյ կուսուցանէր թէ տղայոց տրուած կրթութիւնը բոլորովին սխալ է, որ կը նպաստէր կազմելու գիտզուրկ և անձնասէր մարդոց ցեղը։ Թոլսթոյ կը յայտարարէ թէ ներկայ դաստիարակութեան հիմն յոռի է։ տղուն կը ներշնչէ ընկերը գերազանցելու փափաքը։ Ի մէջ բան կրթութիւնը չի սորվեցներ մեր ընկերները սիրել ուանոց օգնել աշխատելու։ Բնական գիտութիւնը բարի է որքան որ մարդկային բարօրութեան կը նպաստէ, սակայն իրը ծոյլայեղ քաղաքակրթութեան մը միջոց այդ գիտութիւնը մարդկութեան աղետաբեր եղած է։

Երկուքն ալ կը յանգին սա եզրակացութեան, թէ անհրաժեշտ է դաստիարակութեան եղանակը հիմնովին փոփոխել։

Էդիլ սկզբունքներուն ջատագով՝ Թոլսթոյ կը մեծցնէ իր որդիները գիւղին մէջ. անոնց կը սորվեցնէ երբէք չը վախնալ անասուններէ, ու սիրել զանոնք։ Երբէք իրենցմէ խնամքները չանարգել։ Մանաւանդ կը յանձնարարէ տանը մէջ եղողներուն որ միշտ բարի օրինակներ ցոյց տան, որպէսզի տղաք սորվին ընդօրինակել իրենց տեսածը։ Տղայք ուզածնին կը սորվին և երբէք չեն պատժուիր երբ դասերնին չը սորվին։ Սակայն եւ այնպէս Թոլսթոյ կըրկին զինքզինքին ըրած է ընդհանուրի կարծիքին, թոյլ տալով որ անոնք ուսանին ռուսական կիսնազի ծրագրին համեմատ։

Եթէ ձեռքէն գայ, Թոլսթոյ իր տղաքները աւելի սկզբնական դաստիարակներու և պարզ կեանքի մը պիտի բերէ։ Իր անդրանիկը երբ Համալսարանին շրջանը աւարտեց, եկաւ հօրը խորհուրդ հարցուց իր հետաւելիք ապագային նկատմամբ, հարը բաւ որ գիւղացի ըլլայ և գայ դաշտերուն մէջ աշխատի։ Երիտասարդը չհետեւեցաւ հօրը խրատին, բայց երկրորդ տղան հօրը խորհուրդին հնազանդ ամուսնացաւ ըստ ընտանիքի աղջկան մը հետ, հաստատուեցաւ պզտիկ բնակարանի մը մէջ և երբիկ կնկի կաշխատին իրենց ձեռքովը և կապրին ամենապարզ եղանակաւ։

Առաջ միշտ զուարթ, ուրախ էր Թոլսթոյ։ Հիմայ լուրջ և լռիկ է. իր կերպարանքը առած է տխուր և յոգնած արտայայտութիւն մը։ Թոլսթոյ շահագրգռոյն է այժմ իր գաղափարներուն տարածումը և օգնութիւն աղքատին ու թշուառին։ Կը նայի անարդանօք և կարեկցութեամբ աշխարհի սեւ հաճոյքներուն և զբաղմանց վրայ, թէպէտ չէ մոռցած թէ ինք ալ երբեմն ընկղմուած էր աշխարհին մոռոլներուն մէջ։

Իր գործոց յաջողութիւնը հեղինակին մեծ հաճոյք կը պատճառէր։ Երբ իրեն ըսուեցաւ թէ Պոլսոյ և Թարգիւն անուն իր երկը մեծ ժողովրդականութիւն ունեցած է Համալսարանի իր երիտասարդ բարեկամներուն մէջ, Թոլսթոյի աչքերը լեցուեցան արցունքով և ըսաւ թէ երբէք գովեստ մը այնքան զինքը յուզած չէր վասն զի երիտասարդը աւելի լաւ կը դատէ բանաստեղծութիւնը եւ գեղեցկութիւնը։

Թէպէտ ան կը նկատէ իր վիպային երկասիրութիւնները իրը վնասակար մտային սնունդ մը, սակայն չենք կրնար ըսել թէ ցաւած ալ ըլլայ զանոնք գրած ըլլալուն։ Արհամարհանք մ'ունի միշտ լրագրիներուն և քննադատներուն նկատմամբ։ երբէք իր գիրքերուն վրայ գրուած յօդուածները չը կարդար։

Իր գրելու եղանակը և ժամանակը միշտ տարօրինակ եղած են։ Իր կանոն, աւելի ձմեռը կը սիրէ գրել և երբեմն իր աշխատութեան սենեակը կը նստի գիշեր ու ցորեկ։ Արդիւնքն է կոյտ մը թղթի կտորներու, որոնք ծածկուած են անընթեռնելի գիրերով և զոյս սակայն տիկին Թոլսթոյ կը քակէ, կը բաժնէ վեպի մասը ուրիշ թուղթերէ, կ'մերոնդայնէ բառերը և նախադասութիւնները, զոյս յաճախ ամենքը կը թողու կիսատուած և երբեմն ալ պէտք է գուշակել իմաստը, նշանակութիւնը։ Տիկին Թոլսթոյ Պոլսոյ և Թարգիւնը եօթն անգամ ընդօրինակած է և կարգադրած ու յարդարած է շատ մը ձեռագիրներ որը գեռ չեն հրատարակուած։ Ամուսինը միշտ իր հիացումը յայտնած է կնոջը աշխատասիրութեանը վրայ։

Թոլսթոյ նորէն պիտի առնէ գրիչը ձեռքը գրելու համար վիպային կեանքէն։ Ա.յապիսի յոյս մը չը արուիր մեզ սակայն, ինչպէս Կէոյթէի ուներին մէջ, զոր խորէն վրդ. Ստեփանէ այնքան յաջողութեամբ ի հայ վերածած է։ Թոլսթոյ կարկի է ունենայ այն տարօրինակ գաղափարներէն մին որ նոր ճամբայ մը բանայ իր ուղղութեան և աշխարհք ալ նորէն վիպային հրաշակերտ մը տեսնելու բախտը ունենայ։

Հիմակուհիմայ այն ձեռքը որ այնքան գիւղական էջեր գծած է, զրաված է խեղճերու հիւանդ գիւղացիները, հերկէր իր հողը։

Թոլսթոյ նկատելու ծերունի մի միսոմայ մը որ ծերացած ինված է արծաթի իրական աշխարհին մէջ, բայց որ կը պահէ անաղարտ փարձութեանց և դրժգոհութեանց մէջ, իր բանաստեղծի երազները, ազնիւ ներշնչումները։

Մ. Կ. ԵԱՀՆԱԶԱՐ

ԹԷԱԴՐՕ-ԼԻՊԱՐԻՆ ԱՌԹԻՒ

Առ ԼԵՒՈՆ ԲԱՇԱԼԵԱՆ

«Ինչո՞ւ այս պատրանքի պէտքը» կը հարցնես Բաց Նեմպիրդ մէջ որ բնագրատ դպրոցին, — ըլլայ վէպի ձեւով կամ բեմի վրայ, —եռանդուն ու անկեղծ հաւատքով ջատագովութիւն էր, Աստուած աւանդէն վկայութիւնով մը զօրացած։

Անոր համար որ, պիտի ըսեմ, կեանքը որքան աւելի տգեղ ու զզուելի երեւնայ իր ներքին կողմերը, այնքան աւելի պէտք կը զգանք մոլորման վայրկեաններու ուր կարենանք վանել մեր տաղտկները ու մթնոլորտին ծանրութիւնը թեթեւցած զգալ։ Եթէ, իրականութեան մէջ ամէն գեղեցիկ տեսնելէ ու լսելէ եռք, երբ վէպ մը կը թղթատենք՝ մոռնալու համար անոնց տպաւորութիւնը, վէպին մէջ ալ նոյն բաները կարդանք։ Եթէ, առաջին արարածէն մինչեւ վերջինը, երբ թատրոն կերթանք զբօսնելու, դարձեալ նոյն տեսարանները կանգնին մեր դէմ, ալ ո՞ւր կը մնայ կեանքի հրապոյրը ու ապրելու հաճոյքը։ Եթէ ամէն սէր, ամեն բանաստեղծական մտածում նկատելուդեղը իրեւ գիմակ մը որուն տակ սքօղուած պիտի գտնենք անմրէպ՝ դրամի ու ընչաքաղցութեան նուիրուած կուռքեր, փոխանակ այն անուշ դէմքերուն ու բարեխառն կուրծքերուն զորս կ'երեւակայէինք, «երազուն հոգիներու» հակումով, ուրեմն ինչպէ՞ս և ի՞նչ բանի մէջ փնտռել ազնիւ ներշնչում մը, տիտանքի վայրկեան մը, մաքուր հոգի մը։ Ի՞նչ սիրոյով կուզէք որ, գժբաղդութեան օրերու մէջ, զաւակն իր հօրը սիրոյն ու գոհութեան ապառանի, եթէ կասկած ունենայ որ «անոր սէրը եռսական գաղափար մըն է կամ վարքի գորով մը», նոյն իսկ հաղարեն մէջ։

Հեղնեցէք լաւատեսութիւնը ինչ ձեւով որ կ'ուզէք, — դուն՝ քու բարեկամի փոփուկ ոսկեզօծ տաղերուդ կամ ուրիշներ՝ իրենց ճաշակը ցոյց տուող ժանգոտ գրիչներով, — բայց մի՛ այդքան ծայրայեղութեան տանիք յոռետեսութիւնը, արարատ աշխարհ անոր մէջ պարփակելու սատանան։

Կրնայ ըլլալ որ սիրոյի ու պարկեշտի վարկը վայելողներու ներքին կոմսը հակառակը ցուցընէ երբեմն. գտնուին երիտասարդներ, որոնք մոռնալով իրենց մրմնջած բոլոր սիրապաթ խօսքերը, դրամական հաշուի նստին ազնկան հօրը հետ, կամ պատուաւոր ճանչցուածներու գրասենեկին խորը խարէութեան հետքեր ծածկուին. բայց ասոնք ընդհանուր թիւը չեն կազմեր ա՛չ մէկ ազգի, ա՛չ մէկ ընկերութեան մէջ. ճշմարտապէս սիրոյներ ու ճշմարտապէս պարկեշտներ միշտ պիտի գտնուին, համեմատութիւնները միայն կրնան տարբերիլ և ենթադրութիւնները աւելի կամ պակաս ըլլալ։ Թիչ մը տառակ ջուրին չի նմանիր մարդոց ու ընտանութիւններու այս խառնուրդը, որ կը հոսի կ'երթայ անդադրում. անոնք են խելացին որ եկերքին մօտի տըզմուտ մասէն կը դատեն ամբողջ ջուրը զոր մաքրելու ձգտումներ կ'ունենան իրենց ձեռքի պզտիկ բաժակովը, թէ անոնք որ վարանցուկ հաճոյք մը կը զգան իրենց պապակը անցընելով վէտ ու մաքուր հոսանքէն որ կայ այս կամ այն կողմը, կամովին մոռնալով պղտոր ջուրերը։

* * *

Այս վերացական նեանութիւնները թողլով, անցնինք բուն իսկ ներկայացումներուն։ Mariage d'argent, օրինակի համար, զոր չի պատմեցինք մեր թատերական համաքաղաքացիներուն շաբաթի մէջ, առանին կնանքի ամենէն նոզկալի [illegible] բանեցնելէն մեկը կը պարդեր, մէկ պարուսանով գրեթէ մը ձեւին տակ, իրապաշտ գրիչի մը ելած։ Ադամ ու ծեր այրի մը, իր տան ու արտին մէջ աշխատացուցած ազատնին վճարած վարձքը ետ առնելու տենչով, կ'առաջարկէ անոր՝ ամուսնանալ իրեն հետ. բնականաբար կնոջը ինչքը իր մտադրութեան պիտի դառնար։ Ու քիչ մը քանի, տեսնելով որ իր հասակի զաւակը, բանուոր մը, գինետուններուն մէջ աղջիկներուն հետ գտաւած պարպելու սկսած է, անոր մասին ընկերացը կասեցնելու համար՝ կ'առաջարկէ անոր կնութեան տալ իր ընարելին, աղախինը։ Գրամի սերը այս ատենման կը կուրցնէ ու կը մոլորեցնէ զինքը։ Վերջը հոս չէ սակայն. այն վայրկենին երբ մանկամարդ աղախինը կը յոժարի փոխանակ ծերուկին կինը ըլլալու, անոր փեսան ըլլալ, երիտասարդին առաջին շարժումը կ'ըլլայ ձեռքէն առնել խեղճ գոլոշաւոր աղջկան յաղնութեանց վարձքը պարուսնակող քսակը, որուն կ'ընդեան հայր ու որդի։

Մինչեւարարին, երբ կարծիքներ կը յայտնուէին այս խպդին վրայ, իրականութիւններու գլխակ անձնասրութիւն մը ծիծաղելով պատմեց թէ քանի մը տարի առաջ սոյն նման դէպք մը պատահած էր հոս կամ գաւառի մը մէջ։ Հծծի ամուրի մը աղախինը երկու տարի պահելէ եռք, անոր թոշակները չի վճարելու միայ միջոցը տեսեր էր... հետը կարդուլ։ Ու խաղին թարմ տպաւորութեան տակ՝ այս իրական դէպքը լսելով, հիացողներ կը զլուխնուէին «Թէատրոն—Լիպարին վրայ։

Կը տեսնէք թէ, անկեղծութեամբ, հա եմ որ կը յիշեցնեմ այս մանրադէպը. բայց աւելցնելու համար թէ այս հազուագիւտ օրինակը իրաւունք չի տար ենթադրելու որ սասնի տիպարներ չասս ու չասկան եւ ամեն տեղ։ Ու մինչ խաղերուն անցնելով, միթէ Աչքերու Դպրոցը տեսնելէ եռք՝ կրնա՞նք հետեւցնել թէ բոլոր այրերը, իրենց կնոջ մահէն եռք, կը վերակին իրենց տարիքի անառակութիւնները, երիտասարդ զաւակի մը աչքին տակ։ Թէ բոլոր դաստիարակուած աղջիկները կը լքանին իրենց ծնողական ազգատյարկը, միւնոյն ժամանակ թոլսլ պարկեշտութիւն ու պատիւ, ինչպէս Պլանշերին մէջ։ Թէ բոլոր պարզ ու միամիտ կիները, որոնք իանդագաթ սիրով մը կը պաշտեն իրենց ամուսինը, կը խարուին անոնցմէ, ինչպէս Խոքոտէին մէջ, թէ բոլոր բարոյական սկզբունքները կը զոհուին զրամի սիրուն, ինչպէս Լէոնին հրաւէրին մէջ, եւ այսպէս շարունակաբար։

Ասոնց ամենուն նիւթերը օրագրողի պարտականութեամբ պատմիէ եռը, իբրեւ եզրակացութիւն՝ նախապատիւ տեսել այն տարաձեւ։ զոր տեսանք, գտնէ Բերայի բեմերուն վրայ, Սաւա-Պէնտաի, Թէվրի և ուրիշ քիչ շատ ըստ ճանչցուած ֆրանսական խումբերու կողմէ։ «Թէատրո-Լիպարի» ներկայացումները իրենց միօրինակ յուռեռութեանը մէջ տարակայի համարիլ։ ու միւսներուն աւելի յարգ ընծայել, որոնք շատ մը կերքեր, մոլութիւններ, տգեղութիւններ պատկերելով հանդերձ՝ երեւան կը բերէին նաեւ սիրվիչ տիպարներ ու արտագրաւ տեսարաններ, «ճանչէն զարտուղիլ» չէ բնաւ, ընդհակառակն, ազատ ընտրութիւն մը ծաղկեալ կամանիներուն ու փուչերուկ մէջ կորսուղ մեայլ ճամբուն մէջեւ։ Հոգեկան տրամագրութեան խնդիր մըն է այս ընտրութիւնը, և սովորաբար տրտում ու տաղտկացած մարդերն են որ զուարթին ու պայծառին կարօտը կը քաշեն. փոքոր ճամբաներուն մէջ կամովին կորսուիլ ուզողները՝ երջանիկները ու զուարթները կ'ըլլան շատ անգամ. ասոր համար՝ ինծի կէյնայ նախանձոտ աչքով նայիլ քու եռեւէդ։

* * *

Թէ ի՞նչ դեր կրնայ ունենալ բնութիւնը Ազատ-Թատրոնին մէջ, չես ուզած նոյնկալ։ Ձիդ դեր մը չունենալուն համար է որ զայն առաջ անցուցած էի պէտքի մը պէս։ Եթէ խնդիրը Զօլայի կամ իր հետեւորդներու վեպերուն վրայ ըլլար, — և ասիկա պէտք չունէիր յիշեցնելու, — ապահովապէս փոքրիկ պարտէզի մը կամ ոնապիտ ծառերուն մէջէն երեւցող երկնքի կտրի մը պատճառած հաճոյքէն շատ աւելին պիտի գտնէինք այն էջերուն մէջ ուր կենդանի գոյներով նկարագրուած է բնութիւնը, իր մեծապատ գեղեցկութեամբ ու անաղմուկ հմայքներովը։ Բայց իրապաշտ թատրոնին մէջ, — և ասիկայ պէտք չունիմ յիշեցնելու, — արհամարհոտ լռութիւն մը կայ բնութեան դէմ. ու բոլոր տեսարանները կ'անցնին ատոտ գինեսան մը անկիւնը, շրջարուած կիներու սրահին մէջ, պատուրի մը տխուր գահիճը, կամ վաճառատան մը տարնայարը։ Այս տեսարանները, — պէտք է ըսենք ի պատիւ Պ. Անթառանի, — խաղերուն գործողութեան խառնուած, իրականին շատ մօտ նեղգործութիւն մը ընելով հանդիսականներուն վրայ, երբ դուրս կ'ելլէինք թատրոնէն՝ պէտք մը կը զգայինք բնութիւնն ալ յիշելու գարնան այն աղուր գիշերներուն մէջ, որոնք ամենէն դրական միջոցներն իսկ կը հմայեն ու զգացումներու վրայ կը ներգործեն հզօրապէս։ Ահա, երկու բառով, բնութեան դերը՝ «Թէատրը-Լիպարին վրայ գրած տարաբութեանս մէջ։

Եւ, վերջացնելու համար, երբ դուն կ'ընդդիմես ու զգացած նոզկանքներդ գրով կամ խօսքով ուրիշներուն փոխանցել կուզես, ուրիշ մը, որ գուցէ քեզմէ աւելի զգացած ըլլայ այդ նոզկանքները, կրնայ, թատերական տպաւորութեան մը առթիւ, տարբեր կերպով մտածել, առանց կապոյտին մէջ անմասչելի հոգիներ փնտռելու։ Կարծիքներու կամ եզրակացութեան այս տարբերութիւնը բանաստեղծի ձգտումներ չեն որ կ'արթննան իմ եւ ինձ պէս խորհողներու, — եթէ կան, — մտքին մէջ. այլ կեանքը իր հիշտ կողմերէն առնելու տենչ մը, քիչ մը զուարթ ու թեթև ընծայելու համար զայն. մութէն անդին ըլլալ, տգեղին քով գեղեցիկը, չարերէն դուս բարին գտնելու պէտք մը կամ հաւատք մը։ Գրողին, օբարդրոյին բաժինը այս ալ կրնայ ըլլալ, եթէ հակադարձը պարտականութիւն մը կը տեսնէ սանպատաւոր։ Տ. Ա.

ԹԵՐԹՕՆ «ԱՐԵՒԵԼԻՔԻ» (7)

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ՏԺԳՈՅՆ ԱՂՋԻԿԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ԽԵՆԴ Է

Գրէթէ անմիջապէս դուրս կլաւ եւ կառքը նորէն բանտին ճամբան բռնեց։

—Հիմակ, խնդիրը պարզ է, Բիքնարէկի գիշեր բնաւ դուրս չէ ելեր գեղարանէն, և տիկին տ'Էռիպօ չէ ներկայացեր.. ոչ ալ իր տունէն ուռ է մէկը...

—Բիքնարը արուարձանին միակ դեղագործն է։

—Միա՛կ։

—Կրո՞ղ։

—Այո, կրո՛ղ։ Եւ ալ ատանկ ըսի։ Տիկին տ'Էռիպօ տեղ։ Ուրեմն, չահ ուներ ստելուն մէջ։

—Ինչո՞ւ։ կը կասկածիք թէ իր ամուսինը սպանած ըլլայ։

Պ. տը Մոնթէկլոն տխրօրէն ժպտեցաւ։

—Ամէն բանի կը հաւատամ։ Բայց սա գիտեմ թէ, քանի որ այս ընտանիքին բարեկամն եմ, Ժօռժ կը պաշտէր իր կինը, սուտ չէր քիչ մը առաջ ըսածը, և տիկին տ'Էռիպօ կը խենդենար ամուսնին վրայ... Եւ ի՞նչ սիրուն մայր... որ իր տղաքներուն համար միայն կ'ապրէր։ Ա՛յնքան բարի, ա՛յնքան բարի... կապուտնու մայր... Եւ ասանկ ոճի՞ր մը գործէ...

—Ուրեմն ինչո՞ւ կը ստէր...

Երկուքն ալ չպատասխանեցին։ Իրենց խոհերուն մէջ թաղուեցան։

Կառքը մէկէնմէկ կենալով ցնցեց զանոնք։

Հասած էին։

Բանտին քարտուղարին ձեռքով կանչել տուին Պեռնառը։

—Հանդիստ գիշեր մը անցուց, ըսաւ հայր Մանեթիքիա, չորս հինգ անգամ եկայ պտոյտի համար և պտտուհանէն բանտին մէջ նայեցայ։ Ի՞նչ կը քնանար։ եթէ գլուխը կորէիր և տեղը իր պարատերներէն մէկուն գլուխը դնէիր չպիտի խմանար։

Այս բաղդաւորութիւնը սովորական էր հայր Մանեթիքիան։

Հեռացաւ և Պեռնարը բերաւ։

—Աւտիկ քնամոլ մը, ըսաւ։ Դիւռ կը խակար։ Երբ ձայն տուի, ըսաւ. «Ո՞չ, աւելի ո՛ւշ, աւելի՛ ուշ։»

Մանեթիքիա դուրս եկաւ և դուռը գոցեց։

Պեռնար կեցաւ երկու դատաւորներուն առջեւ։ Որովհետեւ հագուած քնացեր էր, հագուստները քիչ մը ճմռթեր էին։ Իր գեղեցիկ վճիտ աչքերը յառեց Պ. տը Մոնթէկլոնի վրայ, ուսկից կը սպասէր անշուշտ առաջին հարցումները։

Դատաւորները զայն կը քննէին։

Առջի օրուան տպաւորութիւնը կը մնար։ Սիրուն, շատ սիրուն երիտասարդ մըն էր պարկեշտ դէմքով, անկեղծ և յոյժ համակրելի կերպարանքով։ Մարդասպա՞ն մըն էր այդ, Ժօռժ տ'Էռիպիօի պէս անմեղ, գիւրահաղորդ և բարի մարդու մը սպանիչը։

Բայց աչքերուն բոցին մէջ տարօրինակ տենդ մը կար, տեսակ մը զրգռում։

Եւ դարձեալ առջի օրուան մտածումը ունեցան։

Արդեօք խենդի՞ մը հետ էր իրենց գործը։

Ասկիա բժիշկին գործն էր վերջապէս։

Ինք, դատաւորը, քննութիւն պիտի կատարէր։

—Ընդունելով որ դուք սպանած ըլլաք Ժօռժը, ըսէք թէ ի՞նչպէս մեռուցիք... կռուի՞ մը հետեւանքով։ Ուրախ սրտով չէիք կրնար գործել այդ ոճիրը... ուստի ծանր պատճառներ ունեցեր էիք այդպէս վարուելու համար... և կը յայտնեմ ձեզ թէ վերջապէս պիտի իմանանք այդ ծանր պատճառները...

Պեռնար տխրութեամբ երեսցուց գլուխը։

—Ոչ, ոչ։ բան մը չպիտի իմանաք։ Մեռուցի Պ. տ'Էռիպօն... Ենթադրեցէք որ կասէի զինքը... ենթադրեցէք որ շատ չարիք հասուցած էր ինծի։

—Ձեռքէն չէր գար։

—Ենթադրեցէք ինչ որ կուզէք։

Ուրիշ ոչ է պարզապէս մէջ, եթէ գտնուէին հասարակ ոճրագործի մը հանդէպ, հանանական է որ երկու մարդերը բարկութեան եւ անհամբերութեան նշաններ ցուցնէին, բայց այս երիտասարդին հանդէպ որուն կերպարանքը վճռութիւն, միտք եւ համակամութիւն կը յայտնէր։

Եւ ըմբոստումի շարժում մը իսկ չէր ըներ։

—Արիժաուութի՞ւն։

—Արիժաուութիւն, լա՛։...

—Երկաթ ատնէ՝ ի վեր կը ճանչնաք Պ. տ'Էռիպօն։

Պեռնար նորէն լռեց։

Յամառութիւն, բուռն եւ անսանձ կամք մը ցոյց կուտար, և միանգամայն եղկան անուշութիւն մը, մարտիրոսի մը համակամութիւնը զրեթէ։

—Ընդունելով որ դուք սպանած ըլլաք Ժօռժը, ըսէք թէ ի՞նչպէս մեռուցիք... կռուի՞ մը հետեւանքով։ Ուրախ սրտով չէիք կրնար գործել այդ ոճիրը... ուստի ծանր պատճառներ ունեցեր էիք այդպէս վարուելու համար... և կը յայտնեմ ձեզ թէ վերջապէս պիտի իմանանք այդ ծանր պատճառները...

Պեռնար տխրութեամբ երեսցուց գլուխը։

—Ոչ, ոչ։ բան մը չպիտի իմանաք։ Մեռուցի Պ. տ'Էռիպօն... Ենթադրեցէք որ կասէի զինքը... ենթադրեցէք որ շատ չարիք հասուցած էր ինծի։

—Ձեռքէն չէր գար։

—Ենթադրեցէք ինչ որ կուզէք։

Ուրիշ ոչ է պարզապէս մէջ, եթէ գտնուէին հասարակ ոճրագործի մը հանդէպ, հանանական է որ երկու մարդերը բարկութեան եւ անհամբերութեան նշաններ ցուցնէին, բայց այս երիտասարդին հանդէպ որուն կերպարանքը վճռութիւն, միտք եւ համակամութիւն կը յայտնէր, սառուցեալ հեռաքրքրուած էին։

Բնա՛ւ սրամտութիւն անոր դէմ։ Այն սրամտութիւնը որով դատաւոր մը, նոյն իսկ գեւ վերահասու չեղած, բնազդաբար, թշնամին կ'ըլլայ իր աջեւ բերուած ուռ է յանցաւորի։

Եւ անանց իրարու հետ կը բաղդատէին այս ուղղամիտ դէմքը և Լուանսի ազնիւ ու անուշ դէմքը։ Երկուքին վրայ ալ նոյն գեղեցկութիւնը, քանի որ երկուքն ալ իրենց ակնարկին մէջ ունէին նոյն ճառագայթարձակ չքեղութիւնը, նոյն անկեղծութիւնը, նոյն յուսահատութիւնն ալ։

—Ո՞ւր գործեցիք ոճիրը։

—Աւուանին մօտ։

—Տանը պարտէզին ետե՞ւը։

—Այո... լեռան մօտ։

—Հո՞ն կը գտնուի դիակը։

—Հոն... եթէ տիկին տ'Էռիպօի տարուած չըլլայ։

—Դիտէ՞ք ուրեմն թէ Պ. տ'Էռիպօ սամուսնացած է։

—Ոչ... գէթ այնպէս կ'ենթադրեմ։

—Ձեր ըսած տեղը կը տանի՞ք զիս։

—Դիմադակ բան է ինծի համար...

—Ձենք կրնար ստիպել, բայց ձեր խոստովանութիւնը, հետեւապէս ձեր զղջումը կատարեալ չըլլար եթէ չօգնէք մեզ մեր քննութիւնը կատարելու։

—Լաւ, պիտի առաջնորդեմ ձեզ։

Պ. տը Մոնթէկլոն վարձու կառք մը բերել տուաւ։ երկու ստիկան-զինուորներ Պեռնարին հետ հոն մտան։ Եւ ճամբայ ելան։

Լուանսին ընկած ամարանոցին պարտէզը պտտով չըլլապատուած էր։ Բայց գետակին վրայ բացուող դուռ մը կար, որուն առջեւ կեցան կառքերը։ Մօտակայ պուրակներ իրենց մացառները կ'երկարէին եզերքին վրայ։ Պեռնար, երկու ստիկաններուն մէջտեղը, ուղղուեցաւ ամենէն մօտ մացառին։

Դատաւորները անոնց կը հետեւէին, յոյժ զգաստուած։

Պ. տը Մոնթէկլոն մրմնջեց իր պաշտօնակցին ականջէն.

—Այս տղան անպատճառ ինքզինքը պատժել տալու յոխորտ գաղափարն ունի, վասնզի ոճիրը գործելէն ի վեր տասերկու ժամ անցած է, ուստի առանց մէկուն կասկածն հրաւիրելու, կրնար սահմանագըլուխն անցնիլ... Բայց ես, գիտէք որ ամէն բանի կը հաւատամ։

Մացառուտ պուրակներուն առջեւ Պե

Դ. ՊՈԼԻՍ, ՄԱՅԻՍ, 21,2 ՅՈՒՆԻՍ 1894

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԻՆ ՄԻՋ

Անհոգ եղիր, Ազգային Մատենադարանին վրայ չէ որ պիտի խօսիմ։ Ինչպէս գիտէք, մեք շատոնց կարգադրեցինք այն խնդիրը... Թաղելով զայն, Տնօրէն մ՚ալ կարգելէն ետքն, եթէ լաւ կը յիշեմ։

Աւելի համեստ մատենադարաններու վրայ պիտի խօսիմ, իմ և քու մատենադարանին վրայ։ Բայց, նախ և առաջ, ներեցեք որ հարցնեմ—կը սիրէ՞ք գիրքերը։ Սիրել կայ, սիրել ալ կայ։ Մարդ կայ, (կին ալ կայ,) որ մէկ ժամուան համար կը սիրէ։ կայ ալ որ բոլոր կեանքին մէջ կը սիրէ, (հակառակ Դոլոգոյի դիւցազնին, խռովիչ վարդապետութեանց)։ Ձեր յարաբերութիւնք ի՞նչ վիճակի մէջ են... գիրքերուն հետ։

Վաղանցիկ ու թեթեւ տեսակէ են ձեր յարաբերութիւնք, թէ լուրջ և տեւական։

Գիրք կարդացողները քանի մը դասակարգի կը բաժնուին։

Ա. — Անոնք որ կը պարծենան թէ վեպէ զատ ուրիշ գիրք չեն կարդար։ Որչափ ալ սիրեն վեպերը, գիտեն թէ մեծայուն արժէք չունին անոնք։ Ուստի, չեն պահեր, չի հաճուիր։ Ասոնք մատենադարան չունին։ Իրենց բաղնագլխեան եղնտացոյցին մէջ, մատենադարանի ծախք չկայ։ Դարակներու վրայ, հոս հոն, քանի մը դեղնէ հատորներ, 3 1/2 ֆր. նոցներ։ մէկ քանի հատ ալ Պիպլիոթէք Նոսխնայի 25 սանտիմոց տետրակներ։ Այս է իրենց բովանդակ իմացական պաշար։ կամ, եթէ հայերէն միայն կը կարդան, նոյն կարգի թղթակաղմ վեպեր ու տետրակներ։ Ամենագէտ են այս մարդիկ։ Ամեն նիւթի վրայ կը ճառեն։

Բ.—Անոնք որ վեպէ զատ ուրիշ գիրք ալ կը կարդան, հին թէ նոր, գիտական, իմաստասիրական, գրական, բայց առանց մատենադիտութեան, ինչ որ ձեռքնին անցնի։ առանց պոէտի կարգացողներ։ Ինչպէս կարգալու համար մեթոտ չունին, պահելու համար ալ մեթոտէ զուրկ են։ Մատենադարան թէ ունին և թէ չունին։ Կարգացածին անանկ բան մը ժամանակաւ չենք տուած են թէպէտ, ու յետոյ թէպէտ ճաշարան չեն իջեցուցած այն կէսը՝ պնակիզենները ու անձեռոցները պահելու համար մէջը, բայց չափահասութեան գրաբուներն իրենց ժամանակ չեն թողուր գիրքերը բան գործ ընելու, զանոնք հաւաքելու, դասաւորելու, ցուցակագրելու։ Եւ յետոյ, ասոր անոր կուսան, գէշ ծառայութիւն մատուցանելով ոչ միայն հեղինակներուն ու հրատարակիչներուն, այլ և մատենադարանին զոր կընային ունենալ։

Գ.—Անոնք որ մատենադարան ունին, բայց չեն կարդար։ Գիրք կը գնեն, գիրք կը մթերեն, միայն ցոյցի համար՝ ուսումնական մարդու համբաւ վայելելու հաւար, այցելուներուն առիւ պարծենալու համար։ Ամենէն վերջի հեղինակութիւնը կամ թարգմանութիւնն, հայերէն թէ ֆրանսերէն, ունին հաւանօրէն։ Բայց շատ բարակը մի հարցնեք։ կարելի է ոչ իսկ գրքին թուղթերը կտրելու զգուշութիւնն ունեցած են։ Գիրք կը գնեն՝ աւելի կազմին գեղեցկութեան՝ քան պարունակութեան նայելով։ Ընկուզենի, եղեւոսի կամ մահկանի փայտէ ընտիր դրադարան՝ դեղեցիկ բանուած վարագոյրով, ու պատուական շարք գիրքերու։ Բայց դատարկ ուղղի։

Դ.—Անոնք, վերջապէս, որ թէ մատենադարան ունին և թէ կարգացող են։ Ասոնք, հարկ է ըսել, յոյժ ցանցառ փոքրամասնութիւն են, անանկ որ, նոյն իսկ Պոլսոյ Հայոց մէջ, շնորհքով մատենադարան ունեցող դրասէրը և ուսումնականը մասով կը ցուցուին դրէթէ։ Այսպիսի մարդիկ երբ երեկոյթներէ, ցերեկոյթներէ, թատրոնէ ու պարահանդէսէ զատկայ տեսնէք, երբ գիտէք որ այցելութիւններու չեն վազեր, ու հրատարակչին տեղուանքը չեն երթար, մի հարցնէք թէ ուր են և ինչ կընեն։ Ապահով գիտցէք որ իրենց մատենադարանով կը զբաղին, իրենց գիրքերուն հետ կ՚ապրին։ Ի գիրքերու տէրն ալ գրաւիչ սեր մ՚է, այրամիտ կիրք մ՚է, որ շատ բաներէ կը զրկէ զմարդ, միայն բանելով անոց տերը։ Գիրքերու սիրահարն իր հագուստէն ու կապուտէն, ուտելիքէն ու ըմպելիքէն կը զրկէ, և գիրքի կուսայ։ Խնայողներ կան ի Բերա ուր կը յաճախէ։ բայց նոր յաճախողներուն խանութները չեն անոնք։ Կարելի է գիրք գնելու համար միայն Բերա կենիլ, ու թերեւս, միակ դրամը զոր ի Բերա կը թողու՝ գիրքերու համար վատնածն է։ Այո՛, կան ասանկ մարդիկ, որչափ ալ անհաւատալի թուի ոմանց։ Այնպիսեաց համար, կարգալուն վերջը չի գար, և կը կարգան իրենց բան չգիտնալուն տարուէ տարի աւելի համոզուելու համար։ Միակ երկիւղ մ՚ունին անոնք։—Հրդեհը չփճացնէ իրենց հաւաքածոյն։ ուստի ամենէն կանոնաւոր յաճախողն են ապահովագրական ընկերութեանց։ Միակ փափաք մը կընան ունենալ։ — Քարուկիր տուն մ՚ունենալ, ուր՝ տեղափոխումներու անպատեհութենէն և հրդեհի երկիւղէն զերծ՝ ապահով մնար իրենց մատենադարան։ Ի կը զգան թէ ո՛չ իսկ ապահովագրական ընկերութեան կողմէ վճարելի գումարը պիտի բաւէր իրենց հաւաքածոյն նոր նիւթեամբ վերահաստատելու։

—Բայց ահա ուրիշ վտանգ մը մատենադարաններուն դէմ։

Քիմիագէտները կը հաստատեն թէ թղթագործ ճարտարութիւնը, թուղթն ածանցնելով ու ապագրութիւնը ժողովրդականացնելով հանդերձ, մատենադարաններուն գոյութիւնը ծանր վտանգի ենթարկած է։ որովհետեւ ածան թուղթեր չեն դիմանար ժամանակին աւերիչ ազդեցութեան։ Մեր նախնաց պատուական մագաղաթներն անպայմ մնացած են։ Մէկ—երկու—երեք դար առաջուան գիրքերու թուղթերն ալ քանի հիներն կ՚արձես աւելի փայլ կը ստանան, աւելի կ՚աղուրնանան։ որովհետեւ անխարդախ քուրջէ յօրինուած են։ Ինչպէս գիտէք, հիմակուան ածան թուղթեր ըստ մեծի մասին կամ ամբողջովին փայտի ասղէ կամ յարդէ շինուած են, հողուտ նիւթերու հետ խառնուած։ Շուէտի և Նորվեկիոյ մէջ, ուր ծառախիտ անտառներ կը վխտան, փայտը մանրելու և խիսի (pulpe) վերածելու գործը մեծ յառաջդիմութիւն ըրած է, այնպէս որ այժմ միայն Նորվեկիոյ մէջ 49 գործարանք կան որք փայտը խմորի փոխարկելու կ՚ըզբաղին միայն։ 1893 տարւոյն մէջ Նորվեկիոյ նաւահանգիստներէն 230 հազար տակառաչափ (թոնս) փայտի խմոր արտածուեր է, զոր Եւրոպիոյ թուղթի գործարանք գներ են, լրագրերուն և ածան գիրքերուն համար թուղթ կազմելու։ Այսպիսի թղթով տպուած գիրքերու մէջ շատ չանցած կ՚երեւին աւերման առաջին նշանները, դեղին արատներն, ու քանի մը տարի ետքը թերթերը կը սկսին փշրանալ՝ մատ դպչելուն պէս։ Նախնեաց տպագրութիւններու ոչ միայն թուղթն այլ և մելանն ալ նպիսի տեսակէ էր։ Հիմակու քիմիական մելաններն ալ կոտրեն թուղթն և անոր փճացումը կը փութացնեն։ Ժամանակիս գրական ու գիտական արտադրութեանց ապրեցուցիչ առատութիւնն ոչ թէ դարերու այլ նոյն իսկ կէս դարու կեանք չի կընար ունենալ։ Իրաւ, անանկ գիրքեր կը տպուին հիմակ որ ոչ իսկ կէս դար ապրելու իրաւունք ունին։ Հսկայ հեղինակներ՝ իրենց գործոց ամբողջութեամբ՝ հազիւ սեղանի մը կ՚ապրին։ Բայց վերջապէս, կորուստը կորուստ է, և դուք որ՝ այնքան հոգածութեամբ ձեր մատենադարանը ճոխացնելով կ՚ենթադրէք թէ ուրիշ հարստութիւն պիտի չկընար թողուլ ձեր զաւակներուն ու թոռներուն, հարկաւ կը սխալիք երբ համոզուիք թէ ձեր գիրքեր կեցած տեղը կընան փճանալ,—և ոչ թէ գրասէր բարեկամներու ձեռքը պտրտելով։

Բայց վտանգը մասնակի ընող քիմիագէտք դարմանն ալ կը ցուցնեն։

—Թէեւ տպագրութիւնը ժողովրդականացնելու համար ածան թուղթ շինելու արհեստն յառաջ գացած է, բայց անխառն քուրջէ, նոյն իսկ մեծագործի նրման կակուղ, ոլորի և փայլուն քուրջէ թուղթ շինելու արհեստն ետ չէ մնացած։ Հիմակ ալ կան թուղթեր որով տպուած գիրքեր դարեր կրնան դիմանալ։ Ուստի, ներկայ հեղինակութեանց մէջէն ինչ որ պահուիլ արժէ, այսինքն՝ ժամանակ մը եղը վերատին խնդրուի, կարելի է ընտիր թուղթի վրայ նորէն տպել զայն, և անոր կեանքն երկարել։ Այս կերպիւ, փճանալու արժանի եղած գիրքերը միայն կը փճանան, և ձեր զաւակներ, եթէ ձեզ չափ դրասէր ըլլան, կընան ձեր մատենադարանին մնացած գիրքերը նորոգել՝ ընտիր թղթի վրայ տպուած նոր տպագրութիւնները դնելով։ — կը մնայ միայն դիմանալ թէ ձեր զաւակներ ձեզ չափ ընթերցասէր և դրասէր պիտի ըլլա՞ն։

Բայց ընտիր թուղթի թէ հասարակ թուղթի վրայ տպուած գիրքեր կը փճանան նաեւ մատենադարաններու յատուկ ոլորերն։ Ապակիներով բոլորովին փակուած մատենադարանք վնասակար են գիրքերուն։— Օդն ազատ շրջան չուներ հոն, և փակ մթնոլորտին մէջ գիրքերը կը մռլատին, ու զանազան ոլորեր յատակ կուգան։ Լաւ կ՚ընէք եթէ ձեր մատենադարանին ձեւը փոխէք։ Բայց, ամեն պարագայի մէջ, պէտք չէ մոռնալ գիրքերուն եաեւ դնել՝ իբրեւ աշխարհի պահապանները՝ ապանեկականներով թրծած ասուլի կամ ֆանելայի կտորներ, որք ոլորերը կը վանեն։ Գործածելի ապանեկականք կընան ըլլալ ասիա ֆէնիք, ծխախտի քամուք, բեւեկնի (ՊԻԵՆԴԻ) հիւմ, կամ ընկնդրուկ (ՊԷՆԴԷ), ձեր ճաշակին համեմատ։ (Մարդ կայ որ չախոժիր ասիա ֆէնիքի հոտէ, մինչեւ քան թա քիմիի նախապաշարում մ՚է այս։) Այս դիտողութեամբ, կընաք երկարել ձեր դրական հարստութեանց կեանքը։

—Բայց, ինչ ձանձրալի յօդուած, եթէ կարգացողը գիրքերու սիրահար մը չէր։ Բ. Գ.

ՔՊԼՔՊԿՈՒՄ

ՖՐԱՆՍԱ.— Արմատականները դոհ չեն Պ. Տիւրիւիի նոր նախարարութենէն, որուն անդամ չէ իրենց պարագլուխներէ ոչ որ, և թէպէտ արտաքին գործոց նախարար Պ. Հանոտօ երբեմն սատիկ լեզու գործածած է կաթոլիկ կղերին դէմ, բայց նոր նախարարութեան անդամք ընդհանրապէս չափաւոր հանրապետականկուսակցութենէն առնուած են։ Գործատորականներն ալ, որք շատ դոհ մնացած էին Պ. Բաղիմիր Բէրիէի անկումէն, դժգոհ են որ իրենց պետ և նախկին վարչապետ Պ. Կոպլէ չկրնան նոր վարչութիւնը կազմելու։ Իրաւ է որ Պ. Կոպլէ եւս չէր համրձակեր այն գործն ստանձնելու յորմէ արմատականք խուսափեցան՝ երեսփոխանութեան մէջ քանի մը պատիկ աւելի բաղմութիւն ըլլալով հանդերձ քան գործատորականները։

—Նոր նախարարներէն, գաղթային նախարար Պ. Տելբոսէ քանիցս քարտուղար եղած է գաղթային վարչութեան։ Հանրային շինութեանց նախարար Պ. Պարթու ճանչուած է իբրեւ բարեկամ և կերպիւ իւիք պաշտպանեալ Պ. Բոնսգանի, ներքին գործոց նախկին ազգու նախարարին։ Մովային նախարար Պ. Թէլիքս-Ֆոռ Երեսի՝ ժողովոյ դեր-աանապետն էր, և հարուստ վաճառական մ՚է որ առեւտրական նաւերէ ազէկ կը հասկնայ, և կ՚երեւի թէ այս պատճառու տեղեակ է նաւային գործոց պահանջումներուն։ Կարեւոր մարդ մ՚է, քանի որ արդէն անդամակցած է Կամպէդդայի, Ժիւլ Ֆէռիի, Պրիսոնի և Թիւռաւի՝ նախարարութեանց։ Պ. Ալպէռ Վիժէ, երկրագործական նախարարն, Օրլէանու երեսփոխանն, արդէն նոյն պաշտօնը վարած էր Պ. Ռիպոյի դահլիճին մէջ և Պ. Տիւրիւիի առաջին դահլիճին մէջ։

—Շատերուն համար հանելուկ մը եղած էր Պ. Բաղիմիր Բէրիէի նախարարութեան անկումն։ որովհետեւ եթէ վարչապետը նոյն նստին բերանը բանար և քանի մը խօսք խօսէր, անուշտ մեծամամանութիւնն իւր կողմ կը հակէր նորէն, և արդէն յուզուած խնդիրն ալ միջադէպ մ՚ըլլալով և ոչ թէ էական հարց որոյ վրայ վստահութեան քուէ առաջարկուած ըլլար, նախարարութիւնը կընար համակերպիլ ժողովոյ բանաձեւին և հրաժարական չտալ։ Բայց հիմակ ընդհանուր կարծիքն է թէ Պ. Բէրիէ ուզելով ինկաւ։ որովհետեւ մի քանի ամիսէն Հանրապետութեան Նախագահի ընտրութիւն պիտի ըլլայ, և Պ. Բէրիէ ուզեց չէզոք գիրքի մէջ գտնուիլ՝ այն պահուն Նախագահութեան ընտրելի հանդիսանալու համար։ Բաւական պաշտօն վարած էր՝ իւր արժէքը ցուցնելու համար, և առանց աւելի խորը մտնելու կուսակցական վէճերուն, ուզեց վնաս չհասցնել իւր նախագահական թեկնածութեան։ Գալով Պ. Շարլ Տիւրիւիի, սա աւելի հանգաւ է, Պ. Քառնոյի յաջորդելու թեկնածու չէ, և երեւոյթք կը ցուցնեն թէ իւր իշխանութեան օրով տեղի պիտի ունենայ Նախագահի ընտրութիւնը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Ձիզուիդք պէտք է վերադառնան Գերմանիա թէ ոչ։ Այս է օրուան խնդիրն։ Բայսմարկը, փոխելով իրը քսան տարի առաջ տուած որոշումը, մեծամամանութեամբ արտօնեց որ ճիզուիդական միաբանութիւնը դառնայ Գերմանիա, և վերադառնայ իւր դպրոցներ ու կղերանոցներ։ Բողոքական մեծամամանութիւնն որ այս փոփոխումը քուէարկեց, երկու տարբեր շարժառիթներէ թելադրուած էր։ ոմանք, հաւասարութեան սկզբունքէն թելադրուած էին պարզապէս. զանազան կղերներու և միաբանութիւններու միջեւ մրցում մը քանի որ տեղի կ՚ունենայ, ինչո՞ւ համար ձիզուիդք դուրս թողուին։ Ուրիշներ աւելի ծանր մտածում մ՚ունեցած էին։ Կաթոլիկներուն հետ խորհած են թէ ձիզուիդք, իրենց ամեն թերութեամբք հանդերձ, անկրօնութեան հոսանքին դէմ դնելու կրնան օգնել, և կարելի է անոնց գործունէութենէն օգուտ քաղել՝ խնամով անօրինուած պայմաններու տակ։ Անկրօնութեան ծաւալումը ձիզուիդութեան ծաւալումէն աւելի վնասակար համարելով գերմանիոյ համար, որոշած են արտօնել ձիզուիդաց վերադարձն։ Այժմ այս որոշման վաւերացումը կը վերաբերի Դաշնակցային Խորհրդոյն, որ կը ներկայացնէ Գերմանիոյ զանազան կառավարութեանց կարծիքն, ինչպէս Ռայխդակը կը ներկայացնէ բովանդակ Գերմանիոյ ժողովրդեան կարծիքը։ Դաշնակցային Խորհուրդն այս օրերս պիտի զբաղի նոյն խնդրով։ Պիտի վաւերացնէ՞ թէ ոչ, յայտնի չէ։ Առ այժմ, Պատէնի մեծ-դքսութիւնն, Հէս-Տարմշդատի մեծդքսութիւնը և Վիւրդեմպերկի թագաւորութիւնը ձիզուիդաց դարձին հակառակ կարծիք յայտնած են, և իրենց պատգամաւորը հակառակ քուէ պիտի տան Դաշնակցային Խորհրդոյ մէջ։ Բուսլա ամենէն շատ քուէ ունի հոն, և յայտնի չէ թէ ինչպէս պիտի քուէարկէ։ Այս բան Քարլիվի կոմսին դաղտնիքն է մինչեւ ցայդ։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ.— Ռուսիոյ և Աւստրիոյ միջև առեւտրական պայմանագրոյն կնքուին Աւստրիոյ և Հունգարիոյ մէջ մեծ գոհութեամբ ողջունեցաւ։ Տնտեսական ճանաչաժողովոյն մէջ, որ առեւտրական դաշնագրերը քննելու պաշտօն ունի, կոմս Զէտվից ուրախութիւն յայտնեց այն պատրաստակամութեան համար զոր ժամանակէ մի վեր Ռուսիա կը ցուցնէ՝ մեծ Տէրութեանց հետ առեւտրական դաշնագրեր կնքելու համար, և յոյս յայտնեց թէ օր մը կարելի պիտի ըլլայ եւրոպեան Տէրութեանց մէջ մաքսային միութիւն մը կազմել՝ Եւրոպայէն դուրս մնացեալ երկիրներէն (Ամերիկայէն և Հնդկաստանէն) ցորենի և այլ արմտեաց յեւրոպա մուծման դէմ։

Պ. ՔԱԲՐԻԼԻ ԵՒ Պ. ԲՐԻՈՒԻ այս ամառ պիտի տեսակցին եղեր։

ՌՈՒՍԻՈՅ մէջ օրուան մեծ դէպքն է Զարին Ուքազն, որով (ինչպէս Հեռագիրը ծանոյց,) կը հրամայէ որ ամեն պաշտօնատարք, երկրին ամենկողմը, մեծերէն ցածրագոյնն, իւր կողմէ պիտի կարգուին ու պաշտօնանկ ըլլան, և նախարարներէն սկսեալ մինչեւ յատուն գաւառապետն, ոչ մէկ պաշտօնատար իրաւունք պիտի ունենայ ստորադաս մը անուանելու կամ պաշտօնանկ ընելու։ Հրամանը միայն Փեդերսպուրգէ պէտք է գայ և կայսերական ընտրութիւնը դիւրացնելու համար, կայսերական դիւանատան մէջ յատուկ յանձնաժողով մը այս գործով պէտք է զբաղի, սկսեալ առաջիկայ նոյմ. 1/13 է։ Նոյէտ Վէրէմ և Փեդերսպուրգի և Մոսքուայի ուրիշ ռուս լրագրեր կ՚ըսեն թէ այս հրամանագիր բոլորովին անակնկալ ըլլալով, ընդհանուր ապշութիւն պատճառած է, և թէպէտ նախարարք ի սկզբան որոշած են հրաժարիլ, բայց կայսեր կամքին համաձայն կը շարունակեն իրենց պաշտօնը։ Կը հաստատուի թէ Ն. Կ. Վեհափառութեան գանգատներ հասած էին թէ շատ մը վարչական պաշտօնատարք չարաչար կը գործածեն իրենց ստորադասներն անուանելու և պաշտօնանկ ընելու իրաւունքնին և կայսրն այս անիրաւութեանց դարման տանելու համար որոշած է որ այս կարգի ամեն փոփոխմունք իւր անձնական գիտութեամբ տեղի ունենան այսուհետեւ, որպէս պահ մը եղած էր նիքոլա կայսեր օրով։

ՑԼԱՄԱՐՏԸ նոր զոհ մը տարաւ Սպանիոյ մէջ։ Զոհը լոկ ցուլը չէ այս անգամ, այլ նաեւ ցուլին հետ մաքառողն։ Այս մարդ, Խարարէրօ, 28տարեայ կտրիճ, առաջին ցուլին սուրի հարուածը տարուն պէս, ցուլն իւր վրայ յարձակեցաւ, և եղջիւրը խօթեց երիտասարդին փորին մէջ, որ նոյն հետայն ինկաւ։ Ցուլն ալ անոր քով ինկաւ։ Խարարէրօ մեծ հարատութիւն շահած էր՝ ցուլերուն դէմ մաքառելով կըրկէսներու մէջ, և այս տարի գործէ պիտի քաշուէր։ Սէվիլ քաղաքն իւր սուգը կը բռնէ։ Մեծահանդէս թաղում։

ՕԴԵՐԸ.— Խօթնեկս սկիզբը մի քանի օր անընդհատ բուռն փոթորիկներ տեղի ունեցան և յորդ անձրեւ տեղաց Անգլիոյ արեւմտեան և հարաւային կողմերը։ Գնդատու ծառերն և արտերը բոլորովին աւրուեցան։ Բէկոդի գաւառին մէջ կամաւոր զօրաց մարդանք լրած դաշտը տղմուտ լիճ մը դարձաւ, որոյ մէջ կը լողան զօրաց վրաններուն և համազգեստներուն բեկորները։ Շատ մը նաւեր ցամաք ինկան։ Մարդ մը, որ ծառի մը տակ ապաստանած էր, կայծակնահար եղաւ։ Ուրիշ արիածեալներ ալ անպակաս են։

ԵԳԻՊՏԱՍԻ կառավարութիւնն եւրոպացի ճարտարապետներէն յատակագծեր խնդրեց Կիզէի հնութեանց նոր թանգարանին շինութեան համար։ Հաւար ոսկի մրցանակ պիտի տայ առաջին երեք լաւագոյն յատակագծերուն։ Արաբական գեղարուեստից և Խալիֆական ընտիր մատենադարանին համար քաղաքարմար դիրք մը որոշուած է Ապտինի պալատան մօտ։

ԱՆԱԿՆԿԱԼ ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ.—Փեդերսպուրգէ մայիս 28ին կը հեռագրուի թէ Աբիոլի գաւառին մէջ կալուածատէր մը 116 միլիոն ռուպլի (իբր 13 միլիոն ոսկի) ժառանգեց Ամերիկա գաղթած ազգականէ, զոր երկար ժամանակէ ի վեր մեռած կը կարծէր։

ԿԻՐԱԿՈՅՐԱԵՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ԱՐԱՆՑ ԲԵՐԱ ՆԱՐԵԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Ընդ հովանաւորութեամբ Բերայի Պատ Կրթ. Խնամակալութեան, մեր հաստատած կիրակնօրեայ վարժարանի Բ. շրջանը պիտի սկսի ներկայ մայիս 29 կիրակի օր ժամը 5ին։ Պիտի ուսուցուին միմիայն 7 ամսոց մէջ (կիրակիները միայն)։

1. ՎԱՆԱՅԵՑԱՆԱՆԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔ.—Առեւտրական գրագոց տեսակը, ոճանգամանքը, գործառնութեանց եղանակները եւայլն։ Վաճառականութեան ճիւղերու զանազանութիւնը եւ զանոնք մշակելու ուղղութիւնն ու միջոցները։

2. ՏՈՄԱՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Պարզ տոմար եւ կրկնատոմար։

3. ՀԱՇՈՒԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.—Առեւտուրի մէջ պատահած ընդհանուր հաշիւները եւ դրամատանց գործառնութիւնքը։

ՊԱՇՄԱՆԵՐ.—Եռամսեայ բնութիւնը առանձին կը կատարուի, պատուոյիչ է։ Վերջնական քննութիւնը հրապարակային է եւ կամաւոր։ Վկայական տանելու համար հարկ է բնութենէ անցնիլ։ Վճարումն է ամսական 20 ղրուշ կանխիկ։ Դիմել առ Մինաս էֆ. Սիրոեան, ի Խորհրդարան Ս. Երրորդութեան եկեղեցւոյ Բերայի։

ՅԱՅՍՊԻ ԲԱՑԱՏՐԻՆԻ

Վկայեալ կայս. Առեւտ. Վարժարանէն

1076 1—3

ՅԵՌԱԳԻՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԴՈՒՇԵՐՆ Ի ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.

ՍՈՖԻԱ, 31 Մայիս.—Նոր վարչութիւնն ի խորհուրդ գումարուելով, իւր կազմութիւնը ծանոյց դիւանագիտական գործակալներուն։ Լաւ պատուէրներ պարունակող շրջաբերական մը դրկեց դատաստանատներուն, որք պատասխանատու են գործոց բարեկարգ ընթացքը պահպանելու համար։ Կարեւոր փոփոխմունք ոստիկանութեան մէջ։

—Պ. Սթամպուլով օտար երկիր ճամբորդելու փափաք յայտնեց։

—Բլէման մետրոպոլիտն այսօր Դանովա հասաւ, ուր հանդիսապէս պիտի վերահաստատի իւր առաջնորդական պաշտօնին մէջ։ Նոր վարչութիւնն հրամայեց որ մայրաքաղաքէն դուրս գտնուող եկեղեցւոյ բանալիները դարձեալ մետրոպոլիտին տուին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Փօսթ կը գրէ թէ Պուլկարիոյ մէջ տեղի ունեցած փոփոխումը լոկ ներքին խնդրոյ մը կերպարանն ունի, մանաւանդ որ փոփոխման շարժառիթները դեռ ճիշդ չեն գիտցուած։

ՀԲՍ. ԺՈՒՐՆԱԼՆԵՐ.

ՍԱՀՄԱՆ-ՆԵՌԵՐԱՐՈՒԹԵՍՆ.

ՎԻԵՆՆԱ.—Ֆրանց Նոսկէֆ թագաւորկայսր ընդունեց Ջթթ. Վէբերլէի նախարարութեան հրաժարականը (բաղաքային ամուսնութեան ծրագրին պատճառաւ)։ Խրուագիոյ նահանգապետ Խիւն-Հէյերվարի կոմս նոր վարչութիւնը կազմելու պաշտօնն ստանձնեց, (որպէս գուշակուած էր այս սիւնակաց մէջ)։

ՊԱՐԼԻՆ.—Պաշտօնաթերթը կը ծանուցանէ թէ ֆոն Պերկման և Լէյթթոլտ բժիշկները Կայսեր հրամանաւ հանած են անոր ձախ ականջին վրայ ժամանակէ մի վեր զբաղնուող ուռեցքը։

Վակտրան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 21 Մայիս

ՀԵԹԱՑԻ ՓՈԽԱՆԱԿԱՐՈՒ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ	ղրշ.	109 °/₀
3 » Թարիզի »	ֆր.	22 95
Վիեննայի 8 օր	ֆիորր.	11 37 1/2
Պերլինի չեք	մարք	18 47 1/2

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊՈՆՈՍԻՏԷ

Երկէկ երեկոյ զոց. [Միաց. Դ. Սէրի]		26 35
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտուն բացուելուս	»	26 36 1/2
Կէս օրին	»	26 36
Թահվիլաթը Օսմանիէ երկէկ երեկոյ		96
» » ժամ 5ին		— —

ՊԵՐԼԻՆ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	Ա. Սէրի	63
»	Բ. »	39 10
»	Գ. »	28 10

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՈՎ

Օսիէնթէ ժէնէրալ	Անգլ. կր.	— —
Քրէտի ժէնէրալ	» »	8 36
Պանք տր Քոնոդ.	» »	3 20
Օսմ. Շանժ է վալէօր	» »	5
Ռէժի	Օսմ. Ոսկի	19 01
Թրամուէյ	» »	5 87
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ	» »	6 45
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	115 62 1/2
Բաժնեթուղթ Լաբրիսմի		45

ՀԵԹԱՑԻ ԴՈՒՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքանոց	»	87 17
Անգլիական ոսկի	»	110 07
Մարք [Գերմանական ոսկի]	»	107 20
Իմպէրիալ	»	90
Քրիմից	»	51 15
Ռուպլ Նոթաղրամ	»	8 49
Մէճ. արծաթ [տարբ.]	»	107 38
Մարք արծաթ	»	103
Մէճիտիէ	»	97
Տոկոս Ղալաթիոյ Սարարանի	»	6

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

	ՓԱՐԻԶ, 1 Յունիս
Ֆրանսական Ռանթ 3 %	100 65
» » Նոր 3 1/2 %	106 80
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	24 60
Սմ. մաքս. արժեթուղթ	508 75
Բրիօրիթէ Թիւրք [1890]	475 62
Օսմանեան Երկաթուղի	117
» Ռէժիի բաժնեթուղթ	433 62
Պանք Օթօման	641 25
Քրէտի Լիոնէ	742 50
Իտալական Ռանթ 5 %	78 52
Եգիպտական միացեալ	514 37
Զէք Լոնտոնի վրայ	25 185
Օսմանիէ (Օսմանեան քոնսոլիտէ)	442 50

ԼՈՆՏՈՆ, 1 Յունիս

Անգլ. քոնսոլիտէ	Գ.Գ.	101 12
Օսմ. »	Սէրի Դ.	24 43
» » »	Ա.	63
» » »	Բ.	39 50
» » »	Գ.	27 12
Օսմ. փոխառութիւն 1871		103 50
Փոխառութիւն 1877 [Տէֆթանլոն.]		102 50
Պանք Օթօման		15 50
Աստղի երկաթուղի		14 50
Գասապայի երկաթուղի		18
Եգիպտական միացեալ [Ինիֆիյէ]		102 37
» առանձ. [Բրիվիլէժիէ] 1890		— —
Տօմանիալ [փոխառ. Ռօշիլտ]	Գ.Գ.	103 75
Հելլենական 5 %		33
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ		25 312

ՎԻԵՆՆԱ, 1 Յունիս

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		125 50
» Փարիզի »		49 72
Օսմանեան Ռէժիի բաժնեթուղթ		216 50
» Երկաթուղի		64 10

ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆ ՄԱՆԿԱՆՑ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

«Միայն տանջարիսս գաւառաց յատուկ չէ» եւ կրնայ գործածուիլ անխորտ ամէն ազգային վարժարանաց մէջ, իբր «ընթերցարան» Գ. եւ Դ. դասարանաց։

Այժմ այս դասագիրք ընդունուած է Պոլսոյ եւ գաւառաց զպրոցներուն մէջ եւ գնահատուած է Մեծ. ուսուցիչներէն։ Կը պարունակէ ընթերցանութեան համար բարոյական նիւթեր, եւ նախադասութեան գրեթէ բոլոր ձիւղերուն վրայ շահեկան հրահանգներ, որոնցմով աշակերտը կուսանի ընթերցանութեան հետ նաեւ բառագիտութիւն, բերանացութիւն, իրագիտութիւն, մարտարգութիւն, բաղաքային վիճակ, նիւթերու խմբասին ու լրջին վրայ զրական կամ բանասիրական վերլուծութիւն, եւ կը կատարէ «արտասանական» եւ «շարադրական» վարժութիւն։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քովն։ Կեդրոնատեղին է Թիւ 11, Գաղատէրը խան, ֆիրասենեակ Դաւթեան Գործակալութեան։ 1077 1—8

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Աղթամարէն առնուած տեղեկութեանց նայելով՝ Ամն. Տ. Խաչատուր Կաթողիկոսը, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, բոլորովին ապաքիներ է։

Կոյս Հռիփսիմէ Թայիրեանց չորեքշաբթի օրը երուսաղէմէն մայրաքաղաքս դարձաւ ուր քանի մը ժամ մնալէ ետք՝ ուղղակի Թիֆլիզ ուղեւորեցաւ։

Կովկասցի մը, որ ի նպաստ Ս. Յակոբայ վանքին հանգանակութիւն մը կատարելով ի Թիֆլիզ, անձամբ տարած էր յԵրուսաղէմ, մեծարելոյ ընդունելութիւն մը գտեր է միաբանութեան կողմէ։ Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Գասրիարք Հայրը Կոյս Թայիրեանցին նուիրեր է օրհնութեան կոնդակով մը հանդերձ՝ ադամանդազարդ և ոսկեզօծ արծաթեայ խաչ մը, որ կը պարունակէ Ս. Հռիփսիմէի մասունքը։

Հիւանդանոցներն կը գրեն թէ տեղւոյն եկեղեցիին գողը մտնելով բոլոր անօթները գողցեր են։ Տեղական կառավարութիւնը խուզարկութեանց ձեռնարկած է գողերը ձերբակալելու համար։

Մայր եկեղեցւոյ թաղական խորհուրդը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ բարամահմուտ տաճկագէտ Բէթէոս էֆ. Գրիգորեան ինքնայօժար յանձն առած է անձնուիրաբար դասախօսել Մայր Վարժարանին մէջ։

ՀԵՌՈՐԻՆ ՇՈՒՐՆԵՐ

ՍԼԱՎՄԱԼԸԲԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երե

ԱՆՏԱՌՆԵՐԸ. — Պետական Խորհուրդն որոշած է որ Թուրքիոյ անտառները չահագործելու համար կազմուելիք անանուն ընկերութիւններն երբ հարկ դատեն ատաղձ կարել անտառներէն, պարտին արտօնութիւն խնդրել Բ. Դուռնէն։

—Խորհուրդը նոյնպէս որոշած է ծանուցանել անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան Նախարարութեան՝ քննել Սինոպի անտառներուն մէջ գործուած զեղծումներն և պաշտօնէ դատի ենթարկել պատասխանատու պաշտօնեաները։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը, կ'ըսէ Ս-ղհ, պէտք տեսած է քննել արքունի տպարանին վարչութեան հաշիւները։ Պետական Խորհուրդն, յետ խորհրդակցութեան, որոշած է առ այդ յանձնաժողով մը կազմել։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆՆԵՐ. — Կայս. Իրատէ մը արտօնութիւն շնորհած է Եանքօ պէյ Եօանիտիսի՝ յանձնակալի գործարան մը հաստատել ի Կ. Պոլիս կամ շրջակայները։ Այս ձեռնարկութեան համար հարկ եղած դրամագլուխն է 50,000 ոսկի և կ'երեւի թէ դժուար չի պիտի ըլլայ գտնել այս գումարը։ Եանքօ պէյ յայտնի է իրեն գործակից ընել ֆրանսացի գործարանապետ մը, Գ. Բիլիվիս, որ ընդարձակ գործարաններ ունի ի Ֆրանսա և դրամագլուխին կէսը տալ յանձն առած է։ Վեհ. Սուլթանը, ուզելով խրախուսել այս ձեռնարկութիւնը որ երկրին մէջ ճարտարագործութեան նոր ճիւղ մը պիտի զարգացնէ, հրամայեր է կայս. անձնական Գանձուն նախարարութեան որ դրամագլուխէն 10,000 ոսկի սարադրուի, մնացեալ 15,000 ոսկին պիտի տան Եանքօ պէյ և կարգ մը տեղացի վաճառականներ ու պաշտօնական անձեր։ Գործարանը հաւանաբար պիտի հաստատուի Վոսֆորի ասիական եզերքին վրայ, ուր ծովեզերքն մեծի հողերու դէնը, համեմատաբար, աժան է և ուր ամէն տեսակ դիւրութիւն կայ շինուածներուն ցամաք հանելու և գործարանին արտադրութիւնները ղրկելու։

—Արտաքին գործոց Նախարարութեան մէջ թարգմանչի Սալիհ Միւնիր պէյ ասկից առաջ արտօնութիւն խնդրած էր մոմի գործարան մը հաստատելու։ Այս ձեռնարկութիւնը չահագործելու համար՝ Միւնիր պէյ հաճայներ է ֆրանսական տան մը հետ։ Պ. Կուրտ որուն հետ ընկերացած է և որ այս միջոցիս մայրաքաղաքս կը գտնուի նախնական կարգադրութեանց համար, Լիոնի մէջ մոմի ծանօթ գործարանատէր մըն է, որ այս գործը իր վրայ առած է և ծրագրին գործադրութեանը համար սէնտիքա մը կազմած է։ Գործարանը պիտի հաստատուի ի Թէֆնէր Պաղչէ, և հարկ եղած գործիները Ֆրանսա ապսպրուած են։

ՐԻԷՆ ԼՕԹի Պրուսայէն դարձին ուղղակի Ֆրանսա ուղեւորեցաւ Մէսաժըրիի շոգենաւով։

ԱՇՏԸՆԻ Նալիլի գաւառակին շրջակայ Գարասու գիւղախումբը երրորդ կարգի գայմագամութեան վերածուած է որոշմամբ Նախարարաց Խորհրդոյ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ արհեստին համար ֆրանսերէնէ թարգմանուած գիրքն, որ 1200 օրինակ տպագրուած է, պիտի բաշխուի թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառաց հեռագրական բոլոր պաշտօնէից։

ՊՐՈՒՍԱՅ Սօղուճաղ Բունար անուն տեղն, ուր պաղթականաց գիւղ մը հաստատած է, մկրիի մը և վարժարան մը պիտի կառուցուի։

ՀՆՈՒԹԻՒՆԵՐ. — Սէլանիկի Եէնիճէ գաւառակին մէջ պատի մը հիմերը փորուած պահուն քար մը գտնուեր է մէկ մեղր երկայնութեամբ և կէս մեղր լայնութեամբ. վրան մարդու երկու նկարներ քանդակուած են։ Արձանագրութիւնէն հասկցուած է թէ երկու հազար տարուան հնութիւն մ'է։

ԳԱԲԱՇԻՐԻՒ գաւառակին գայմագամ Բիւշի էֆէնտի ապօրէն ընթացից մէջ գտնուած ըլլալով, Սէլանիկ տարուած է դատուելու համար։

ՎԵՐՍԱՔՆԵՐԷ ատենի պատժական ճիւղը վաւերացուցած է նախնական դատարանի մէկ վճիռն, որով ձօրմի անուն մարդ մը՝ Քէչէօրթաբ անուն աղջկան մը պատիւը բռնաբարած ըլլալուն համար դատապարտուած էր երեք ամսուան բանտարկութեան, ինչպէս նաեւ հարիւր ոսկի վճարելու այդ աղջկան։

ԿԷԼԻՊՕԼԻՈՒԷՆ կը գրեն թէ 1900 տարեկառչի տարողութիւն ունեցող անգլիական շոգենաւ մը, որ արմտիք բեռցած էր, մէնչի պատճառաւ Շարքէօյի առիւլիսը էր։ Թատրոթօյէն նաւաձիգ շոգենաւ մը ղրկուեր է զայն ազատելու համար։

ԶԱԲԱԼՃԱՅԻ մէջ Պալաչ անուն մարդ մը իր նշանածին կողմէ մերժուած ըլլալով ինքզինքը ծալը նետեր է, սակայն անմիջական օգնութեանց շնորհիւ ազատուեր է։

ՄԻՒՐԷՖԹԷԼի Կանոզ գիւղին մէջ անցեալները հրդեհ ծագելով վեց տուներ և մթերանոց մը այրեր են։ Եղած վնասը երկու հազար ոսկւոյ չափ կը հաշուուի։

ԳԱՎԱՌԻՆ կը գրեն թէ առջի օր 190 տակառաչափ տարողութեամբ ատաղձ բերուցած օսմանեան առագաստանաւ մը ժամաներ է հոն։ Անոր բաթանային քննութենէն հասկցուեր է թէ մարտ 28ին Սինոպէն մեկներ է՝ այսինքն 52 օր առաջ, սակայն նաւապետն յայտարարեր է թէ ութ օր առաջ Սինոպէն ճամբայ ելած էր, բայց ուր տեղը մնացած ըլլալը չէ ըսած։ Նաւուն մէջ ալ վեց ուղեւորներ կան եղեր հակառակ իր բաթանային պարտականութեան, ուստի ի նկատի առնելով այդ պարագաներն, որք կասկածելի հանգամանք մը ունին, նաւն երկու պահպաններու հետ Սինօպ ղրկուեր է տասն օր քարանտինա սպասելու։

ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՈԼՍՈՑ մէջ կիրակի օրը սաստիկ փոթորիկ մը ծագելով բաւական վնասներ է շիներ եւ պարտէզներու։

—Տիմէթօքաի մէջ Բէժիի դէտերու եւ ծխախոտի մաքսանենգներու մէջ կռիւ մը տեղի ունենալով, դէտերէն երկուքը վիրաւորուեր են։ Տեղական կառավարութիւնն իմանալով ձերբակալեր է մաքսանենգները։

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱՑ վարչութիւնն երէկ Պրուսայի նահանգը ղրկեց Բուսիլիցի 125 գաղթականներ հոն բնակութիւն հաստատելու համար։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Մայիս 19ի գիշերը Այտընի Մուղլա գաւառակին մէջ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է։

ՔԻՈՍԻ օտար հիւպատոսք պաշտօնապէս այցելութիւն տուեր են Արշիպեղագոսի կղզեայ կուսակալ Ագէտին փաշայի, որ փոխադարձ այցելութեան գացեր է առնոնց։ Ն. Վսեմութիւն այցելեր է կղզւոյն վարժարանները։

ՊՈԼՍՈՅ քարափանց շինութիւնք փութով առաջ կը տարուին։ Ուրիշ գործաւորներէ զատ ինը տուգակներ ալ կ'աշխատին։ Քարափը ծովին յատակէն մինչեւ հինգ մեղր վեր բարձրացած է արդէն։

ՈՃԻՐ.—Սէլանիկէն կը գրեն թէ տեղւոյն թրամուէյի ընկերութեան մթերանոցին ըսպասաւորներէն Սէյտ Եուսուֆ կռուի բռնուեր է ընկերութեան անանոթոյժ խուռայի Պաթէսթի եւ ընդհանուր քննչութեան Ֆօսքօլօսի հետ։ Սէյտ բեկոլվերի հարուածով մը վիրաւորեր է թէ Պաթէսթան եւ թէ Ֆօսքօլոսն, որք քիչ յետոյ մեռեր են։ Ոճրագործը փախած ըլլալով ոստիկանութեան կողմէ խուզարկութիւնը կը կատարուին։

ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ գտեր ու ձերբակալեր է Միքէ անուն մարդը որ Թաթավլայի մէջ դերձակ Նիքօլան սպանած էր։

ԲՈՒՄԱՆԱԿԱՆ դեսպանի որդին Պ. Շառլ Միթիլինէօ, երկրորդ քարտուղար մայրաքաղաքիս ռումանական դեսպանատան, Ռո-Մանական Թագ պատուանշանի ասպետութեան աստիճանն ստացեր է։

ԿՐԷՏԷի կուսակալութեան խորհրդական Ճօրճի փաշա երկու ամսուան արձակուրդ ստացած ըլլալով, ընտանիօք Շքեղտրա գացեր է օդափոխութեան համար։

ՌՕՏՕՍԹՕԷՆ կը գրեն թէ անգլիական շոգենաւ մը, որ Պանտրմաք կուգայ եղեր 60,000 քիլէ եղիպտացորեն բեռցած, Էրէյլիի առջեւ խրեր է։ Բեռները պարպելէ յետոյ միայն կարելի եղեր է շոգենաւն ազատել։

ԱՆԱՍՈՒՆԻ.— Անցեալ ապրիլ ամսուն Պուլկարիաէն և Արեւելեան Բումէլիէն այս կողմը փոխադրուած են 17,970 անասուններ, զորս ամէն տեսակ տարախտիկ հիւանդութիւններէ։

ՍԵԲԱՍՏԻՈՑ նահանգին մէջ երեւան հանուած արծաթախառն կապարի հանքին շահագործման համար մենաշնորհ պիտի տրուի Տօնիսեան Գրիգոր էֆէնտիի։

ՍՊԱՐԱՊԵՏԻ Դրան մէջ կենդրոնական դեղարան մը հաստատուած է, ուրկից պիտի տրուին թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառաց մէջ գտնուած զինուորական հիւանդանոցներու յատուկ դեղերն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ժողովոյ անդամներէն Հաճի Օսման Նուրի փաշա, որ ազնուկարգով Պրուսա գացած էր, մայրաքաղաք դարձաւ։

ՌՈՒՍԻՈՑ Վեհ. Զարին կողմէ Ա.նօրոյի վանքին նուիրեալ զանգակն, որ Սիրբէֆի կայարանը բերուած էր, երէկ Գարամանեան ընկերութեան Ինայէթ շոգենաւով Այնօրոյ ղրկուեցաւ։ Այդ զանգակ 10,638 հին օխա կը կշռէ։ Լեզուին ծանրութիւնն հազար քիլօ է։ Գարամանեան ընկերութիւնը հարիւր տասը ոսկի առած է իրրեւ փոխադրութեան ծախք։

ՀԱԼԷՊԻՆ մինչեւ Զօր գաւառը հեռագրական թել մը հաստատուած է և հաղորդակցութիւնք սկսած են։

ՀԱԼԷԲԱՅԻ անասնաբուժական ու երկրագործական վարժարանին համար Եւրոպէն բերուելիք ջրհորի մեքենան մաքսատուքէ ազատ մնալու համար՝ անտառաց, հանքաց և երկրագործութեան Նախարարութիւնն պատօնութիւն խնդրած է Բ. Դուռնէն։

ՀԱՅՐԱՍՊԱՆ.—Առջի օրը, ի Բերա, Այնալը-Զէյտէի կողմը, Եօրկի Թրիանտաֆիլը անուն երիտասարդ մը դաշոյնի հարուածով մը աղ բաղուկէն վիրաւորեց իր հայրը, որուն հետ վէճի բռնուած էր։ Եօրկի ձերբակալուելով Կալաթա-Մէրայի ոստիկանատունը տարուեցաւ։

ՍԷԼԱՆԻԿԷՆ Մ-ԹԷԼՕ-ի ուղղուած նամակ մը կ'ըսէ թէ կատարեալ անկործանութիւն կը տիրէ քաղաքին հրապարակին վրայ որ գլխաւորաբար արուածութիւններով բանուկ կը մնար։ Արմտիք, բամբակ, խոզակ, բուրդ, ալիւն, ամենուն գինն ալ ինկած է։ Գործերու այս անկարգութեան առաջ բերած միօրինակութիւնը փարատելու համար՝ տեղացիներէ շատեր խոշոր մտքերու տուած են ինքզինքին։ Լանաքընէ, պաբատա, ռուլէթ եւ ուրիշ խաղեր այնչափ տարածուած են եղեր Սէլանիկի մէջ, որ քանի մը ժամուան մէջ հազար, երկու հազար ոսկի կորսնցուցողներ կան։ Այս տեսակ ձախողուածներ եթէ հարուստներու, սեղանաւորներու միայն պատահէին, երկրորդական կարեւորութիւն մը կունենան, բայց երբ կը տեսնուին համեստ վիճակի տէր վաճառականներու տղաքը որոնք հարիւրաւոր ոսկիներ կը կորսնցնեն, գործը ուրիշ կերպարանք կ'առնէ։ Վերջերս երիտասարդ պարոն մը 700 ոսկի կորսնցուցեր է խաղի մէջ և այնքան յուսահատեր է որ քիչ է մնացեր է ինքզինքին փորձանք մը պիտի բերէ եղեր։

ԱՄԱՌՆԱՑԻՆ ԶԲՕՍԱՆՔ Ի ԲԵՐԱ

Վաղը գիշեր, Թէպէ-Պաշրի թատրոնը հրախաղութիւնք պիտի կատարուին խուռայի երկու վարպետներու ձեռքով։ Պ. Բօլ Լանկէի առաջնորդութեամբ գերմանացի 30 նուագածուաց խումբը կը նուագէ ամէն իրիկուն եւ ամէն գիշեր այդ պարտէզին մէջ, ուր մեծ բազմութիւն կը համախմբուի։ Գիշերը, պարտէզին մէջ ընդարձակ մը հրապարակ կանխաւ որոշուած ճաշացուցակի մը համաձայն։ Կիրակի գիշերները, պարտէզին մուտքն է 2 ղրշ։ Ուրիշ ամէն տեղ՝ 1 ղրշ։

* * *

Գանգրաթաի պարտէզին մէջ օբէրէթի խրաչէլեան խումբը այս գիշեր պիտի ներկայացնէ Մէֆիսթոֆիլէս, օբէլէթ-գօմիք 5 արարուածով, և վաղը գիշեր՝ Ալ. Մասսաս։

* * *

Բերայի Սիրքը իր վերջին ներկայացումը կուտայ վաղը գիշեր, գրօսալի յայտագրի մը համաձայն։ Վաղը ցերեկ, վերջին մատինէ։

ԾԱՂԿԱՆՑ ՎՐԱՑ

ԲԱՐԻՋ, 16 մայիս 94

Ընդհանուր մարդկութիւնը և մանաւանդ գեղեցիկ սեռը գերադանց սէր մը և անսահման համակրում մը կը տածեն ծաղկանց համար, որով բանաստեղծ ծաղիկները կանանց և օրիորդաց քոյրերը կ'անուանեն։

Ծաղիկները բնութեան ամենագեղեցիկ զարդերն են, և անոր չքեղաղոհարները։

Ծաղկեմշակութիւնը չատանց հնչակաւոր մասնագէտներու խնամքները կը վայելէ, և մեծամեծ զանգուածներ կը պահանջէ։

Երկրագործութեան այս ճիւղին յառաջադիմութեանց վրայօր գաղափար մը ունենալու համար մեզ նման խմաստասիրած ըլլալու է մէկը՝ երեսուն տարիէ ի վեր Բարիզի մէջ տեղի ունեցած ծաղկանց ցուցահանդէսները. և այցելած ըլլալու է Բարիզի բուսաբանական պարտէզին ջերմանոցները, Քան քաղաքին մէջ գտնուած աշխարհանօթի Վան Հուտթին ծաղկանց հաւաքածուները, Ֆլորանսի մօտ Տէմոֆի իշխանին ունեցած դղեակին թանկագին ծաղկանց հաւաքածուն, և Բարիզի մօտը Սէն Քլուի մէջ հոլանտացի մեծագարթամ Բէսքաթօռ տեղանաւորին հնչակաւոր ծաղկանց պարտէզները, եւ աշխարհիս մէջ մէկ հատիկ եղող վարդերու հարուստ հաւաքածոն, որ մայրաքաղաքիս մէջ Լիւքսէնպուրկի պարտէզը կը գտնուի։ Շատ երկիրներ, եւ մանաւանդ հանրաւոր պարապմունքներ մէջ, ծաղիկները ծանրագին գոհարեղէններուն տեղը կը բռնեն՝ տիկնանց զլուխները զարդարելու համար։

Տասը տարիէ ի վեր կենդանեաց և մարդոց համար գործածուած ծաղիկներուն քանակութիւնը շատ եւ շատ աւելցաւ։ եւ այժմ Բարիզի մէջ տարին 3 միլիոն ֆրանքի բնական ծաղիկ կ'ծախուի։

Մեր վերջին ճամբորդութեան ատեն ստուգեցինք որ այս բան Պրուսոյ մէջ ալ շատցած է, եւ այս առթիւ հարկ անհրաժեշտ է յիշել ծաղկանց համար հոգ տանող եւ մեծ զոհողութիւններ ընող լուսահոգի ճանրմեան Մ. Ժանի (Օրթագիւղ), եւ Վսեմ. Երամեան կարապետ պէյի անունները։

Ո՜հ, ինչո՞ւ ուրեմն ծաղիկները՝ որոնք արդէն անգամ մը հաղուռուած էին և արտաքսուած էին մեր ննջարաններէն, իրրեւ վնասակար զիշերուան ժամերուն մէջ ածխային կազ արտաշնչելուն, և թթուածին կազ ներշնչելուն համար, ինչպէս հաստատեցին Պուսէնկօ բուսաբանական քիմիագէտին խուզարկութիւնները, ահա հիմա աւելի մեծ հարուած մը կ'ընդունին Մոնտոբրցի բժիշկ տօքթօր Ժուլէն՝ որ այս օրերս հրատարակեց ուշագրաւ և շահեկան տետրակ մը՝ որուն վրայ Բարիզի լուրջ օրագիրը երկար յօդուածներ հրատարակեցին։ Տօքթօր Ժուլ՝ որ 1826էն ի վեր կ'աշխատի այս խնդրով, կատաղի պատերազմ կը հրատարակէ ծաղկանց դէմ, զանոնք ախտաբեր և մահաբեր կը հռչակէ բազմաթիւ փաստերով։

Ծաղկանց մէջ ամենէն վտանգաւորները կ'անուանէ հետեւեալները. վարդը, մանուշակը, յասմիկը, նարնջածաղիկը, շուշանը, հովտաց շուշանը, շեփորակը, լոռասերմը, մշկապղտը, շահգրամը, բրաբիոնը (Թիւպէօռէզ) նարգէսը, և այլն և այլն։

Արեւելքի տիկնայք և օրիորդք արդէն չարաչար կը գանգատին ծաղկանց թագուհիներուն գոհարեղէններուն տեղը կը բռնեն՝ տիկնանց զլուխները զարդարելու համար։

Ի ՊԱՏԻ ԱՆՈՒՆ

ԸՆԶՈՒՂՏԻ ՎՐԻԺԱՌՈՒԹԻՒՆ

Փարիզ հեռագիր մը եղերական արկած մը կը ծանուցանէ։ Մայիս 10ին առտուն, Լաֆաուն պահպանը ընձուզտներուն ախոռը մտած էր, երբ այս կենդանիներէն մէկը, արու մը, վրան կը յարձակի, կը բռնէ ուսէն և միսի ահագին կտոր մը կը բրցուցնէ. յետոյ երեսը կը պատռէ, գեղեցիկ աչքն նետէ, ոտքերովը կը կոխկռտէ և իր պայտերովը անոր կուրծքը կը ջախջախէ։ Երբ օգնութեան կը հասնին, խեղճ պահպանը հոգեվարքը էր։ Քանի մը օր առաջ, պահպանը՝ արու ընձուզտին քովէն հեռացուցեր էր էգ ընձուզտը։

Կենդանիներուն մէջ իսկ կը զգացուի կնոջ մատը։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՀՆՈՒԹԻՒՆ

Կիպէի Թանզարանին հարստանօթ տնօրէն Պ. տը Մոռկան հնագիտական նոր գիւտ մը ըրեր է կրկնապէս չահեկան, նախ վասնզի թանկագին սուտարանները կը հարստացուցեն եգիպտական հնութիւններու հաւաքածոն, երկրորդ վասնզի պատմագիրներուն կը մատնարարէ կարեւոր ծանօթութիւններ փարաւոնեան հարստութիւններու վրայ, երեւան բերելու համար հնոյն Եգիպտոսի կազմակերպութիւնը՝ ջրագրական տեսակէտով։

Արդարեւ ի Տահչու, անապատին մէջ, մակոյկներ երեւան հաներ է, որք ԺԲ. դարու հարստութենէն կը մնան, այսինքն հինգ հազար տարուան հնութիւն են։ Տասը մէթր երկայնութիւն և 2.25 մէթր լայնութիւն ունին. մէկը սպիտականերկ է ու բազմազան նկարներով զարդարուած. միւսը կարմրանեակ է, բայց դեռ հնուած չէ աւելին, որուն մէջ թաղուած էր։

Ո՞սկից կուգան այս երկու մակոյկները։ Ինչպէս կը գտնուին անապատին աւազներուն մէջ։ Ահա խնդիր մը ոչ միայն գրագէտ հանրութեան հետաքրքրութիւնը և գիտուններուն սրամտութիւնը գրգռող, այլ և հաւանօրէն նոր լոյսով մը լուսաւորելու սահմանուած՝ հնոյն Եգիպտոսի դեռ այնքան մութ պատմութիւնը։

ԱՇԵԽԱՐՀԻՍ ՇՐՋԱՆԸ

Ոչ թէ ութսուն օրուան, այլ վեց ամսուան մէջ, սա տարերութեամբ որ սատկ չպիտի խարճուի։ Արգարեւ այս օրերս Սիանէյ հասաւ Վեռնէր անուն Շուեյցացի օրագրող մը, առանց փարա մը ծախսելու։ Եօթանասուն երկու օր առաջ Շիքագոյէն ճամբայ ելած էր իրրեւ հնոցպան վաճառաբարձ կառախումբի մը, որով մինչեւ Ռօքի Այլէնտ գացած էր։ Այս քաղաքէն հետիոտն ուղեւորելու է Իովա, ուր հնոցպանի նոր պաշտօն մը ունի։ Այս կերպով հասեր է Օմահա, Տէնվէր, վերջապէս Օրլանտ, Սան-Ֆրանչիսքոյի դիմացը, ուր չորս շաբաթ անցուցեր է։ Սեպտեմբերի պաշտօն մը գտեր է Սանֆրանչիսքոյի մէջ։ Որոշեր էր՝ ինչպէս իր 9700 անվանակոչներն մը տեղ գտնէր։ Պ. Վերնէր կրնայ չանգ՝ իր ձեռնարկի մէջ։

ԵԶԱԿԱՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆ

Նիւ-Եորքի գեղեցիկ սեռը մեծ տխրութեան մէջ է այս պահուս։

Ամերիկեան մեծ ոստանին կենդանիներու պաշտպան ընկերութիւնը արգելս յայտնեցաւ Նորաձեւութեան ամենէն մեծ վաճառատուներուն մէջ դադրեցնել տալ փոքր ոզի գեղանուիրներու վաճառումը, որք ոսկի շղթայով մը քորսաժին կը կցուին։

Այս նորաձեւութիւն Շիքագոյ ցուցահանդէսին մէջ հնարուած էր արհեստագործի մը կողմէ, որ հաստատուած էր Ֆլորիտաի մէջ։

Գաղափարը տարածուեցաւ և հետեւապէս գեղանուիրը ֆլ-ուֆօ- ըրաւ, այնպէս որ այս սոդուններուն վրայ կարելւոր առեւտուր մը սկսաւ անմիջապէս։

Այսօր գեղանուիրներն վաճառակատուները կործանած է։ և վայելչազարդ գեղուհիները մաքսատուութեամբ միայն կը յաջողին ձեռք ձգել յարափոփոխ հանդերձանք ունենցող այս փոքր սոդունները։ Արդէն հիմակ շատ սուղ են և ամենէն անոյշ գեղանուիրը մէկ տոլարէն աւելի կ'արժէ։

Գեղանուիրին արգիլքէն առաջ, զոր ձեռք բերաւ կենդանիներու պաշտպան ընկերութիւնը, ամենէն ազէկ տեսակին հասը 27 էնտի կը ծախուէր։

ՄԻՆՑԵԱԼ-ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Ամերիկեան լրագիր մը տեղեկութիւններ կուտայ շարժուն և անշարժ կալուածներու բաժանման վրայ այդ մեծ հանրապետութեան մէջ. 66,000,000,000 տոլարի կը հասնի եղեր, որուն 71 առ հարիւրը կը պատկանի ժողովրդեան 9 առ հարիւրին։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԵՐԻՐՈՐԴ ՓՈՒՆՋ

ԾԱՂԿԱՔԱՂ ԱՇԽԱՐՇԻԿ ԼԵԶՈՒԻ

ԱՐՔԱՆ ԵՒ ՕՏԱՆԵԱՆԻՆ

(ՓՈՒՆՋ ՀՅԱԼԵՐԱՌՈՒՆԻ վերջը գործածելի Դին 6 դահեկան.—Բոլոր զրավաճառաց քով

1079 1—8

Հրատարակութիւնք Ս. Դաւթեանի

NOUVELLE MÉTHODE

ԱՑԲԲԵՆԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Աշխատ. ՕՐԻՈՐԴ ՍԱՔԻՆԻԿ ՀԱԼԵՊԼԵԱՆ

Ի պէտս ազգային վարժարանաց

Կեդրոնատեղի, Թիւ 11 Գազասբէր խան Պահ 3է գալաթ, Կ. Պոլիս, Դրասենեակ ՍԱՐԱՆ ԴԱՒԹԵԱՆԻ։ 1078 1—8

Ա. Զ Դ

Հայ. Ֆրանս. Թրքերէն լեզուաց և տոմարակալութեան հիւռեա պատանի մը կը փափաքի գրագրութիւն ընել վաճառականի կամ յանձնակատարի մը քով. պատրաստ է նաև գալաթ երթալ։ Դիմել Աբէ-Ելէի խանը գրասենեակը։ Թիւ 1067 3—3

Ա. Զ Դ

ԱՌԻԹԸ ՄԻ ՓԱՆՅՈՒՆԷՔ

Ի Տիրոջ Խաչնիթ

Թիվ բովի երկու հատ Թիւ 14 եւ 16

Ազգայ-Գարա, Թրամուէյի կայարանին մօտերը, Խանիարիվէլէր Ճատէսի, Շէհիտ Մէհմէտ Բաշա մահալլէսի։

Ինչպէս որ ծանուցուած էր նախապէս, այս երկու խանութները ծախու հանուած են ամուրտով։ Մինչեւ ցարդ գին տրուած է երկուքին մէկուն 81 օսմ. ոսկի։

Աճուրդը պիտի չարունակուի մինչեն ներկայ ամսոյս վերջ և Մայիս 31ին տեղի ունենալով վերջնական աճուրդը՝ ամենէն մեծ գինը ասուողին պիտի պատկանին խանութներն որք ամսական 80-100 դահեկան վարձք կը բերին իրենց այժմեան վիճակին մէջ։

Դիմել Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցի Ղալաթիայ՝ Միացեալ Ընկերութեանց Տնօրէն Հաճեան Լեւոն էֆէնտիի։ 1068 2—5

ԿՈՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱԻԱՏԱՑԵԼՈՑ

ԳԻՐԵՆԱՑ

ՅԱԿՈԲ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Արքայական եւ Յատեղեալ

Առդի գիտութեամբ աշխատող միտքը չէ կարող չգրգռիլ հոգեւոր խնդիրներով։ Գիտութեան ասդ գ ձգտառութեանց աշխարհակալ խնդրի նման հիմնեն Իրենց, Հոգեւոր ձգտառութիւնները գիտութեան աշխարհակալ մտաց յուսա գնել իրենց «ՀԱՐՀԱՐԴԻՐ ՀԱՒԱՏԱՑԵԼՈՑ», մասնաւորապէս կարօտութիւն կը։

Նշանաւոր անձիք վկայած են թէ յիշեալ մատեանն ցուցուցած է այդ պիտը։

Ուստարութեամբ կարդալ պէտք է,

Հեղինակը՝ սոյն հատորը նուիրած է յիշատակին իւր վաղամեռիկ դստեր Օր. Պայծառի, որոյ կենդանագիրն եւ համառոտ կենսագրութիւնը զետեղուած են գրքին սկիզբը։

Գործը կը բաղկանայ 400 էջերէ, ընտիր թղթով, մեծագիր տպագրութեամբ եւ գեղեցիկ կազմով։

ԳԻՆ 12 ՂՐՇ.

Կեդրոնատեղիին է Ս. Մատթէոսեանի թղթավաճառանոցն, թիւ 27, Ֆինճանճիար, Կ. Պոլիս. կը գտնուի նաեւ բոլոր Հայ գրավաճառաց քով։

Ա. Զ Դ

ՕՍՄ. ԾԽԱԽՈՅՍ ԲԺՇԻՒ

Օսմ. Ծխախոտի Բժշկի վարչութիւնը նուազագոյնի դրած է՝ ձրիպակի գործարանին համար պէտք եղած թիւնոցներն հազար քիլօ մեծ ստուարաթուղթի հայթայթումը։ Այդ նուազագոյնի պայմանագրութիւնը՝ վաճառականաց ցոյց տրուելու համար կը գտնուի Բժշկի կեդրոնական վարչութեան Դ. ճիւղին մէջ։

Նուազագոյնը պիտի կատարուի յունիս 20ին կէս օրէն մէկ ժամ յետոյ։

19 մայիս 312 ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. Զ Դ

ԲՐՕՖ. Ֆ. ՇՈՒԱՏՐԸ, որ բազմաթիւ տարիներ պաշտօն վարած է գերմանական Համարարանին մէջ ի Հալէ, և երեք տարիէ ի վեր ուսուցիչ է ի Ռոդերթեան Վարժարան, կը փափաքի թէ՛ վարժարանաց մէջ և թէ մասնաւորաց գերմաներէն եւ լատիներէն լեզուաց դասեր ասանդել, ի մասնաւորի անոնց որ գերմանական Համարարանի մը մէջ ուսանելու կը պատրաստուին։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ խմբագրութիւն Աբէ-Ելէի։ 1080 2—10

ՏՔԹ. Ն. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Մասնագէտ կանանց և ծննդաբերական գործարանների հիւանդութեանց, որ 5 տարիէ ի վեր իւր արուեստը կը գործադրէ, ակից մէկ ու կէս տարի յառաջ Բարիզ գացած ըլլալով կատարելագործուելու համար, մասնաւոր մասնագիտութեան մը մէջ, այս անգամ Նէքքերի Հիւանդանոցի բժշկապետ-դասատու, Պ. Կիյօթի վարելացեալ հաստատութիւնն արժանաւորով մայրաքաղաքս վերադարձած է։

Հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէ վերջը Կամուրջի գլուխը Գիւշիքեան էֆէնտիներու եւ կէս օրէ յառաջ Օրթագիւղ, Միսքճեան էֆէնտիի դեղարանները։

Իրեն դիմող աղքատ հիւանդները ձրի կը դարմանէ երկուշաբթի և Պոլիս և ուրբաթ Օրթագիւղ։ 10—20

ՏՊԱՐԱՆ, ՎԻՄԱԳՐԱՏՈՒՆ, ԿԱՀՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ

Գ. Պաղտատլեան

ՅՈՒՅԱԿ ԳՐՈՑ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՁԱՆԱԶԱՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԾԱՆՕԹՈՒԹԵՍՄԲՔ

Գրատունս երկրորդ անգամ ի լոյս ընծայած է սոյն զեղեցիկ եւ սիրուն Դրացանկն ուր ամփոփուած է.

Ա. Իրեն սեպհական գրքեր, որոց պարունակութեան մասին կուսայ ուրոյն պիտանի ծանօթութիւններ իրենց գներով։

Բ. Հրապարակիվայ յանախեալ զարգացական, գիտական, գրական եւ այլ ամեն տեսակ գրոց ցոյց մը իրենց գներով։

Գ. Պաղտատլեան գործատան այն է՝ Տպարանի, Վիմագրատան, Կազմատան եւ Գրատուն-Թղթավաճառանոցի վերաբերեալ տեղեկութիւններ։

Դ. Հայոց Թուրքիոյ Թղթատարութեան սակագնոյ մասին կարեւոր գիտելիք, ուր մի առ մի ցուցուած է Նամակներու, Թղթերու, Գրքերու, Նմոյշներու եւայլ եւայլ Աւանդներու սահմանեալ փոխադրութեան գիներ հեռաւորութեան շրջանակաց համաձայն։

Ե. Հեռագրական կանոնագիր եւ սակագին հայոց Թուրքիոյ։

Զ. Համեմատական արժէք օտար դրամոց։

Է. Թոշակագիրկանոնագիր եւ ցուցակ գնոց ըստ վերջին 1894 տարոյ արքագրութեան։

Ը. Մշտնջենական Օրացոյց գիւղամբեցի, ուր պարզ տախտակի մը վրայ կը պատկերացնէ 1600ն մինչեւ 2400 տարիներու ամսաթիւերն ու օրերը։

Գրացուցակիս Ա. տպագրութիւնը ինչ ինչ կարեւոր գիտելիքներ պարունակելուն՝ պէտք ունեցող թէ ոչ՝ ձրի ըլլալուն համար հազարաւոր օրինակներն սպառուցին սուղ ժամանակի մէջ, ուստի այս անգամ պատրաստուեցաւնք 2 ղրշ. գին սահմանել անոր ուրպէս զի զրքին, Թղթագինաց, տպագրութեան եւ այլնի պէտքը ունեցողներն միայն առնեն եւ մենք եւս հասած ըլլանք մեր նպատակին։

ՄԻՍՔԷՔ

Երուանդ եւ ընկերաց խնամով այս անգամ զուտ խաղողէ պատրաստուած եւ ո՛ր եւ է մնացեալ նիւթերէ ըստ ամենայնի զերծ լինելով ստամոքսը զօրացնելու եւ ախորժակ բանալու առթ ինանցն համար բժշկաց կողմանէ իսկ անմ՛ տրուած օրին եւ մասնիցն՝ ՄԻՍՔԷՔ մաս մնուամբ եւ կնիքեալ շիշերով ու որոշեալ գնով՝ ի վաճառս հանուած են հետեւեալ տեղերը՝ ի Ղալաթիա սամ Պանդային կարգ եուսուֆ Իպգլեանին էֆէնտի խանին տակ Մխքէքի մթերանոցը եւ մայրաքաղաքիս հանրածանոթ զեղարանները։ Ինչպէս նշանաւոր զարեչբատուները։ Ղալաթիա Խօվխսէն խանին մէջ Գօրոս աղայի ճաշարանը։ Զէյտէնա փողոց թիւ 92, Քիւրքճիլէր փողոց Խայ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

881

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒԸԸՆՍ

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒՍ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 11,141,290

ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՑ 2,794,012

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,146,418

ՀԱՍՈՅԹ 1891 ՏԱՐԻՈՅ 1,099,000

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ իր գործ կը դնէն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար դիրենք ներկայացնել. նաև իր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած Զեռանին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 110,000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուղղեալ կը հրաւիրուին գիտել Գալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան դետնայարկ թիւ 22 և 22 Բ սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ, վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ՌՕՍԻԱ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ

1881 Մարտ 20ի Կայսր Իրատեով արտօնեալ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրգ
Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մոսքոփա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱՆՔ

Ընկերային դրամագլուխ ամբողջովին վճարուած	4,000,000 ռուպլի
Երաշխաւորութեան գումար	55,000,000 ֆրք.
1893ի հասոյթք	20,500,000 »
1881էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրողներուն վճրծ. է մօտ	70,000,000 »

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ՊՕՂՈՍ ԱՒԳԵՐ
Պոլիս Ճէլալ Պէյ խան, թիւ 22, 23

Քննիչ Ընդհ. Գործակալութեան Ա. ՀԻՒՐՄԻԶ

Մասնաճիւղ Գալաթիա, Զէօմլէքճի փողոց, 14
Գրասենեակ Մ. Ժ. ՌԷՐԷՆ ԵՒ ԸՆԿ. 1010

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ ԸՍՏ ՀՐՈՂԱՐՏԱԿԻ
1892 ՕԳՈՍՏՈՍ 2/14ԻՆ
Ապահովագրութիւնը ՀՐԴԵՀԻ, ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆՑ,
ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԱՄԵՆԱՅՆ ՎՆԱՍՈՒՑ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ Կ. ԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Կ. ՊՈԼԻՍ,

ՎԵՀԱՓԱՌ ՍՈՒՆՔ ՆԻՆ
20 ՍԵՊՏԷՄԲԵՐ 1310
ԵԷՆԻ ԽԱՆ, ՔԱՐԱՔԷՕՅ, ՂԱԼԱԹԻԱ 771

ԿԱՐԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ
ՍԻՆԿԸՐ

Լաւագոյններն աշխարհի մէջ։ Ամէն ցուցահանդէսներու մէջ առնէն բարձր վարձքերն ստացած է։ Սինկըր գործարանը միայնակ աւելի մեքենայ կը ծախէ քան բոլոր միւս գործարանները միահամուռ։ Սինկըրի ճշմարիտ մեքենաները կը կատարեն ասեղի ամեն տեսակ գործեր։ Իւր մեծ դիմաբաւին պատճառաւ, բազմաթիւ կեղծեր շինուած են։ Ուրեմն միայն չի բաւեր Սինկըր անունը մեքենային վրայ։ Ճշմարիտ Սինկըրերը միայն կը ծախուին Պ.Կ. Էնտլիթիւ 1058

6—78

ԻԼԱՆ ՊԱՊ ԱԼԲԱՆԵԼԻՆ

Մէրքէզը սալթանաթը սէնիէտ պուլուն Ճիւնուսը Ճէնապը վիւլիւթանէ մուայէնաթը իչուն միւպայաս մէվզրի միւնագասայա գոնուլան լսկմին իչպու մայբը բուսիին 26ընձը բէնչէնպիհ կիւնինէ գապար միւնագասաբ պիր իֆրա հէվմը մէզքիւրտ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկի վէ մայբուն 30ընձը բաքար իրթէսի կիւնինէ գապար տարի Ճէնապ իրթէսի կիւնինէ գապարքնտան 100տէ 5 թէնգիլիին գապուլը իլէ եէվմը մէզքիւրտ իհալէի գաթիսի իֆրա գելընմասարը ճիհէթլէ իթաբանա թալիպ օլանարքն մագամը Սէրաքէրի լէվազիմաթը ուսուսիէ տայիրէսինէ կէլմէյէրի իլան օլունուր։ Ն. 13 4—9

ՇՈՒԹԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ և ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ
Ն. ԲԱՔԻՆ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսելիայէ Լ Պոլսոյ մէջ։
կանոնաւոր գրամեր

Մինչեւ ի Լ Պոլսոյ մէջ։ Շիրինի Ֆրամուէ-ին կայարանը։ Բիրա, Կալաթա—Սերայի վարժարանին դէմը։ Սինկրը ընկերութիւնը մասնաճիւղեր ունի Թուրքիոյ ամեն գլխաւոր բազարներուն մէջ։ Սինկրի ճշմարիտ մեքենան կը կրէ գործարանի սա մարքան։

Արտօնատէր Ս. ՏԱՐԱՔՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐԱՏ 858

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

պատրաստուած Պիտ. ՈՒԹՈՎ ձեռամբ
CH'es FAY, Parfumeur
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ԴՕՆԵԱՔ ՄԷԹԱՔՍԱՍ ԵՂԲԱՐՑ
ԴՈՒՐԹԱՆ "ԱՍՊԻԼԱՍ"
ԹԱԴԻՍ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ
ԴՕՆԵԱՔ ԹԱՂՈՂԻ ՀԱՐԱՋԱՏ ԳԻՆԻԷՆ
Ս. Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍԻ Ի ՊԻՐԷՆԱՑ

Փորձեալ՝ հիւանդ և ապաքինեալ անձանց գործածութեամբ և յանձնարարեալ նշանաւոր քիմիագիտաց և բժշկաց մասնաւոր յայտագիրներով որոց անուանքն ստորեւ կը գրուին։

Ա. Կ. Խրիստոմանոս. զասատու ընդհանուր Քիմիագիտութեան եւ Տնօրէն բնալուծարանին։
Pierre Apery (Constantinople) Chimiste expert assermentè près la Municipalité du VIe cercle et des Consulats d'Autriche Hongrie, de Grèce et d'Allemagne.
Օհ. Բուսօփուլոս. օգնական դասատու Քիմիագիտութեան ազգային Համալսարանին եւ գինեբան բնագէտ նաւային վարժարանին։
Սփ. Ա. Իպսնօվի'տիս. Քիմիագէտ եւ օգնական դասատու Համալսարանին։
Տ. Օրֆանիտիս. դասատու հայոսարանի եւ նախագահ բժշկական խորհրդոյն։
Թ. Ագինտա'լիս. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Գիւղէայի Հան. հիւանդանոցի։
Ե. Գարամի'ցա. դաս. Համալս. եւ Տնօրէն Աթէնքի գործնական բժշկութեան։
Մ. Հաճիվիխա'լիս. դաս. Համալսար։
Տ. Գո'ասուշաս. դաս. Համս. եւ Տնօրէն Մանկարարական վարժարանին։
Ա. Զինեի. դաս. Համալ. անդամ Մանկաբուժական ժողովոյն, բժիշկ Մանկաբուժարանին յԱթէնս եւ անդամ Եւրոպիոյ զանազան գիտական ընկերութեանց։
Ի. Ղալվա'նիս. դաս. Համ. Տնօրէն վիրաբուժ.
Հիւանդանոցի, եւ անդամ վիրաբուժական ընկերութեան Փարիզու։
Ն. Տ. Մագգա'ս. դաս. Համալս. եւ բժիշկ «Էվանկէլիզմո'ս» հիւանդանոցին։
Ս. Մէրգո'ւրիս. Տնօրէն բաղաքապետական «Էլպի'ս» Հիւանդանոցին։
Է. Գիլլիսնէիս. օգ. դաս. վիրաբուժութեան։
Ալ. Սգո'ւֆոս. բժշկապետ զօրաց։
Ե. Լաղուտաքիս. բժշկապետ նաւ. զօրաց։
Ն. Բէզօփուլոս. դաս. ախտաբանութեան։
Է. Յօգա'ս. բժիշկ եւ անդամ բժշ. ընկերութ.
Փ. Գամպա'նիս. բժիշկ Ազ. արքունեաց։
Ն. Բս. Տէլլորքա. դաս. Համալս։
Սփ. Գոնտոլէ'օն, Տնօր. վիրաբժ. գիտ.
Խսա. Տամուլիա'նոս. Տնօրէն զինուորական շտեմարանին գեղօրէից։
Էլ. Տրի'ցաս. գեղ. նաւային զօրանոցի.
Ն. Քսանա'քիս. բժիշկ ի Քիոս։
Ա. Է. Ա. Գամանոս փաշա. բժշկապետ արքունեաց Խոտվի յեզիպտոս։
Ե. Զանկարօ'լաս. բժշկապետ Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցի եւ անդամ փիլոզզպային ազգ. ընկերութեան եգիպտոսի եւ Փարիզու բրժշկական Ակադեմիայի։
Ն. Մոսխա'դոս. Տնօրէն Աղեքսանդրիոյ յոյն հիւանդանոցին։
Զանկարօ'ս փաշա. բժիշկ ի Գ. Պոլիս։

(Կան նաեւ բազում այլ յայտագիրներ և կարծիքներ թէ՛ ներքին և թէ՛ արտաքին նշանաւոր բժշկաց և քիմիագիտաց կողմէն որք դանց առնուած են։)

ԲՆԱԼՈՒԾԱՐԱՆ ԲԻՒՐ ԱՔԷՐԻՒ
Թիւ 2,164

Փիէր Ափէրի Քիմիագէտ իրաւակ եւ երդմնալ պաշտօնեայ Քաղաքապետութեան, եւ Աստրիոյ, Գերմանիոյ եւ հելլենական հիւպատոսարանաց։
ՏԵՍԱԾ Ս. Ի. ԵՒ Ե. ՄԷԹԱՔՍԱՍ
Ի Պիտէյ Դրպարակ Ապօլոնի
Զեռնէ պատրաստեալ քսնեաքը քիմիական բնալուծութեան ենթարկելով գտանք հետեւեալները.
ԲՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵՐԻ
Պարունակեալ բանկանութիւն իւրաքանչիւր շիշի 775 խորանարդ դարիւրամէտր.—Տեսք յատակ.—Ցոյժ ջեջեւ ջեջ.—Հոտ հաճելի եթերի նմանող.—Համ կծիչ եւ ախորժելի.—Դոյն ոսկեգոյն.—Կազմութիւն հոսող եւ փորը ի շատէ անհոստատ.—Մրուր ոչինչ.—Խտութիւն 0,939—15° ատիճան։

Ասոիճանք. Ե. Լուսսաք	43, 5—15°
» Գարթիէ	17,50—15°
» Վօմէ	18,00—15°
Եռացում.	83

ՔԻՄԻԱԿԱՆ ԲԱՂԱԴՈՒԹԻՒՆ
Բնական խաղողի գինի 43,40—100,00—ջուր 55,00—100,000.—Շաքարեղէնի Ծանին. նիւթական տարը 1,50—100,000։
Սէվալիէ, Շանօ, Վիտէրիալ, Մտէյնէր, Սալէ, Մօլիէր եւ Մտէյնէն ցոյց տրուած եղանակներու հետեւելով՝ ընդունայն աշխատեցանք մեր պատրաստած ԴՕՆԵԱՔԻՆ մէջ օտար նիւթեր գտնելու։
Մեր խուզարկութիւններէ բացայայտ կ'նուիրեն որ մեր ԴՕՆԵԱՔը ոչ մի օտար ցրի կամ ներկիչ նիւթ կը պարունակէ եւ ոչ արհեստական համեմունքը, այլ խաղողի հարազատ գինին պատրաստեալ է, որով ջերմապէս կը յանձնարարեմք ամեն կամեցողին լաւ ԴՕՆԵԱՔ ունենալու։
Ի Կ. Պոլիս 11/23 սեպտ. 1891
Փ. ԱՔԷՐԻ

Թիւ 1,203

ՎԿԱՅԱԳԻՐ

Պ. Պ. ՄԷԹԱՔՍԱՍ եղբարց հրաւիրանօք ի Պիռէայ գտնուած գօնեաքի գործարաններն այցելելու եւ հոն պատրաստեալ ըմպելիին նախնական նիւթերը քննելով գոսյ թէ խաղողի ցրին կը հանուի 1890 Lille զաղղիական բաղաքին Warein գործարանին շինած կպլակագործիով եւ գործածեալ գինին «ճերմակ Մօսխա՛ԴՕՆՆ» է. գտայ նաեւ թէ 42 մեծ տակառաց մէջ 85,000 օխա պատրաստի գօնեաք կը գտնուի որ տարիէ մը աւելի շտեմարանեալ ի զուտ հելլենական ԳԻՆԻԷ եւ որ կը պարունակէ 42,5 % բնական ցրի գինւոյ բոլոր անուշահոտութիւնն ունեցող։ Ուստի կարող եմ յանձնարարել ի պաշտօնէ ՄԷԹԱՔՍԱՍ եղբարց ԴՕՆԵԱՔը իբր հարազատ հելլենական որ կրնայ մրցիլ զաղղիական հարազատ գօնեաքներուն դէմ։
յԱԹԷՆՍ 4 Օգոստ. 1892
Տ. Կ. ԽՐԻՍՏՈՄԱՆՈՍ
Դասատու ընդհանուր բնալուծութեան եւ Տնօրէն բնալուծական գործարանին։

Մեկ ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս, ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕԳՈՒԼՕ ԵՂԲԱՐՔ 815

ՏՐԳ. Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ, ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՆԿԼՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺՇ
Ի ՊԱԼՃԷ-ԳԱԼԱԹԻԱ Կ. ՊՈԼԻՍ

Մասնագէտք առանց քաշչուէ լինարի արհեստական ակռաներ պատրաստելու, մէկ անգամէն ամենատարբի ցաւած ակռաները, ոսկի, ադամանդ և մեռագով լեցնելու, ինչպէս նաև զարմանալի ամեն տեսակ բերնի և ակռայի հիւանդութեանց։
(Բացի կիրակիէ) ամեն օր առաւօտէն մինչեւ կէս օր։ 114

ԻԼԻՆԻՕՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ, ՀԻՄՆԵԱԼ 1828
Հասցեագրեալ ի Փարիզ իր կեդրոնագրէն, Գանդ փողոց, Թիւ 15

Դրամագլուխ	Ֆրանք 10,000,000
Պահեստի դրամ	» 7,650,000
Թղթապանակին մէջ	» 69,244,813
Հասոյթք 1892 տարւոյ	» 15,328,801
Վճարուած Զեռանք	» 176,000,000
Երաշխաւորութիւնք Լիւնիոնի	» 114,500,000

Ի. Կ. Պոլիս, Ընկերութեան դրամատուները՝ ՕՍՄ. ԿՈՑՍ. ՊԱՆԳԱՆ.
Տեղեկութեանց համար դիմել առ Սիմոն Քարաէրլեան, մասնաւոր անօրէն ի Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, քարաքեօյի հրապարակը, Եէնի-Խան, առաջին յարկ։ 690

ՇԻՐԲԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ
ԿԻՐԱԿՕՐԵԱՑ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՑԱ
1894 ՄԱՅԻՍ 17ԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՕԳՈՍՏՈՍ 31

Վոգորեն Լիմոն շրջանաւոր

11 15 ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.ենիք.Մրկ.Ր.Հիս.Պէպ.Ադն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
11 Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
11 Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գգկ.
11 15 Պէյգ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտլ.Վնիք.Զէնկ.Պէյլ.Գգկ.
12 ենմ.Մէգ.Պէօյք.Թրպ.ենք.Իպէն.Մրկ.Ր.Հս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշ.
12 45 ենմ. Մզպ. Պէօյ. Թրպ. Եէնք, Մրիկ, Պօյ, Ր, Հս, Պէպ, Արնվ, Գրչ, Օրթ, Պշշկ,
12 5 Պէյգ.Բշպ.ենք.Զպգ.Գնլ.Պօյշ.Ր.Ա.Հս.Գնտլ.Պէպ.Արն.Զնկ.Պէյլ.Օրթ.Գգկ.Իսկ.Պշք.Գապ.
12 40 Ր.Ա.Գվ.ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Պէյգ.Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գգկ.Պշք.
1 45 ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.ենիք.Սէն.Միրկ.Պյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
2 —ենմ, Մէգ, Պէօյ, Թարպ, Պէյգ, Բշպ, Զպգ, Գնլ, Ա,Հս Գնտ,Վանք,Զենկ,Պէյլ, Գգկ,Պշշկ։
2 40 Ր.Ա.Գվ.ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Պէգ,Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա.Հս.Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գգկ.Իսկ
3 — ենմ. Մզպպ. Պէօյ. Թրպ. ենք. Սէն. Միրկ. Պօյճ.Ր.Հս.Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշշ.
3 45 ենմ. Մէգ. Պէօյ.Թար.Պէյգ, Բշպահ, Զպգ, Գանլ, Ա,Հս,Գնտ,Վանք,Զենկ, Պէյլ,Գգկ,Պշկ։
4 15 ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.ենք.Սէն. Միրկ. Պօյճ. Ր.Հս.Պէպ.Արնվ.Գրչ.Օրթ.Պշք.
5 — ենմ.Մէգ. Պէօյ. Թրպ. Եէնք. Եմիրկ. Ր.Հս. Պէպ.Արն.Օրթ. Պշք.
5 30 ենն.Մէգ.Պէօյ. Թար.Պէյգ. Փ, Պահչէ Զուպ. Գանլճ. Ա. Հիս. Գանտ,Վանք, Զենկ. Պէյլ, Գուզկ. Պէշիկկ։
5 45 եէն, Մէգ, Պէօյ, Թրպ, եէնք, Սէն. Միրկ. Պօյճ. Ր.Հս. Պէպ, Արնվ, Գրչ.Օրթ, Պշկ,
7 — Մրկ.Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արնվ.Զնկ.Պէյլ.Օրթ.Գգկ. Իսկ. Պշք.
7 — ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Պէյգ.Բշպ.ենք.Միրկ.Գնլ. Ր.Ա.Հս.Գնտ.Արն.Զնկ.Պէյ.Օրթ Գգկ Պշք.Իսկ
7 45 Ա.Ր.Գվ.ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.ենք.Մրկ. Ր.Հս. Պէպ.Արն.Գրչ.Օրթ.Պշք.
8 45 ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.Պէյգ. Բշպ.Զպգ.Գնլ.Ա. Հս. Գնտ.Վնք.Զնկ.Պէյլ.Գգկ.Իսկ.
9 15 ենմ.Մէգ.Պէօյ.Թրպ.ենիք. Սէն. Պօյ.Ր. Հս. Արն.Գրչ.Օրթ.Պշկ.
9 40 եէնմ, Մէգ, Պէօյ, Թրպ, Պէյգ, եէնք, Զպգ, Ա. Հս, Արնվ, Պէյլ, Գգկ, Իսկ։
10 — ենմ.Մզպ.Պէօյ.Թրպ.ենք.Մրկ. Ր. Հս.Պէպ. Ադն.Օրթ.Պշկ.
10 25 եէն, Մէգ, Պէյ, Թպպ, եէնք, Օրթ.Պշշ.
10 40 եէնմ, Մէգ, Պէօյ, Թար, Պէյգ. Բշպ. Զպգ. Գնլ.Ա.Հիս. Գնտ. Վնք. Զնկ.Պէյլ.Գգկ.Իսկ։
11 — Մէգ, Պէօյ, Թարպ, եէնք,Պօյճ, Ր,Հս, Արնվ, Օրթաք, Պշք.

Կամաւորեն Վոգորեն Դէնոզ շրջանաւոր

12 30 Պշկ- Օրթ, Արնվ- Պէպ-Իվիր-եէնք-Թրպ-Պէօյ- Մէգպ- եէնմ- Ր- Ա- Գվգ.
1 15 Պշկ.Օրթ. Գրչ. Արն. Պէպ- Ր.Հս- Մրկ. Սէն, ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.ենմ.
1 30 Իսկ.Գգկ.Պշյ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ. Գնլ, Զպգ. Բշպ.Պէյգ.Թրպ.Պէօյ.Մէգ.ենմ.
2 — Պշշ.Օրթ.Արն. Պէպ. Ր.Հս. Մրկ. ենք. Թրպ-Պէօյ- Մէգպ- եէնմ։
2 30 Պշշ- Օրթաք- եէնք- Թրպ- Պէօյ- Մզ-ենմ.
3 30 Իսպ- Գուզ- Պէպ- Զէնք- Վանք- Գանտ- Ր-Հիսար Գանլ- Զուպգ- Բշ- Գ- Պէյգ- Թրպ-Պէօյ- Մէգպ- եէնմ։
3 15 Պշր.Օրթ Գրչ- Արն Ր.Հս. Պօյճ. Սէն. ենք. Թրպ-Պէօյ.Մզպպ.ենմ.
2 20 Գաղ.Պշկ.Իսկ.Գգկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ. Ա.Ր.Հս.Գնլ.Մրկ.ենք.Բշպ, Զզգ.Թրպ. Պէօյ. Մզպ.ենմ.
4 — Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Սէն.ենք. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.ենմ.
5 — Իսկ.Պշկ.Գգկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Պէպ. Գնտ. Ա.Ր.Հս.Գնլ.Զպգ.Մրկ.
5 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.ենք. Թրպ. Պէօյ.Մզպ.ենմ.Ր.Ա.Գվ.
6 — Գաղ.Պշկ.Օրթ.Արվ.Պէպ.Ա.Ր.Հս. Մրկ. ենք. Պէյլ. Թրպ.Պէօյ.Մզպ.ենմ.
7 — Պշկ.Իսկ.Գգկ.Պէյլ.Զնկ.Արվ.Գնտ.Ա.Հ.Պօյճ. ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.ենմ.
7 35 Պէշկ-Օրթ-Արն-եէնք-Թար.Պէօյ-Մզպ-ենմ-
8 — Իսպ- Գուզ- Պէյլ- Զէնկ- Արնվ- Գանտ- Ա-Հիսար Գանլ- Զուպգ- Բաշպ- Պէյգ- Թրպ-Պէօյր- Մէգպ- եէնմ։
8 30 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հ.Մրկ.ենք. Թրպ. Պէօյ.Մզպ.ենմ.
9 15 Պշկ.Օրթ. Արվ. Ր.Հս. Պօյճ.ենք. Պէյգ. Թրպ. Պէօյ.Մզպ.
10 5 Գաղ.Գգկ,Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հ.Գնլ.Զպգ. Բշպ.Զզգ.Թրպ-Մզպ.Ր.Ա.Գվ.
10 20 Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Ր.Հս.Պօյճ.Մրկ.Սէն. ենք.Թրպ.Պէօյ.Մզպ.ենմ.
10 50 Գաղ.Պշկ.Օրթ.Գրչ.Արվ.Պէպ.Գնտ.Ա.Ր.Հսր. Գնլ.Մրկ.ենք.Բշպ.Զզգ.Պէպ.ենմ.զացող շզ.ն պիտի հաղորդակցի.
11 10 Իսկ.Գգկ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Գնտ.Ա.Հս.Գնլ.Զպգ. Բշպ.Զզգ.
11 20 Պշկ.Պէպ.Ր.Հս.Մրկ.Սէն.ենք. Թրպ, Պէօյ. Մզպ.ենմահալէ
11 30 Պշկ.Գգկ.Օրթ.Պէյլ.Զնկ.Վնք.Պէպ.
12 — Միրկ- եէնիք- Թարպպ- Պէօյիր
12 15 Պշկ.Օրթ.Գրչ. Արվ. Պէպ.